

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

SOCIALNO DELO V TISKANIH MEDIJIH

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Nina Mlakar

Ljubljana, 2011

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Nina Mlakar

Naslov diplomske naloge: Socialno delo v tiskanih medijih

Kraj: Ljubljana

Leto: 2011

Število strani: 77 Število tabel: 13 Število grafov: 13

Število prilog: 4

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Deskriptorji:

socialno delo, javnost, Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, mediji, Kodeks novinarjev Slovenije, marginalizirane skupine, zasebno in javno v medijih, medijska politika, neoliberalizem

Izvleček

Naloga prikazuje podobo socialnega dela v javnosti ter vpliv medijev pri ustvarjanju te podobe. V teoretičnem delu sem predstavila vpliv medijev na podobo socialnega dela v javnosti, poročanje o marginaliziranih skupinah ter pravice posameznikov do zasebnosti. V ta namen sem predstavila tudi Kodeks novinarjev Slovenije in člene, ki jih novinarji na žalost prevečkrat kršijo. Predstavila sem tudi člene Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu in Kodeksa etike socialnih delavk in delavcev, ki so pomembni za socialne delavce in delavke pri komuniciranju z mediji in javnostjo. Za lažje razumevanje moje naloge sem predstavila še medijsko politiko v Sloveniji in neoliberalizem. Raziskovalni del prikazuje pisanje medijev o socialnih vsebinah v primerjavi z gospodarskimi in političnimi vsebinami ter oceno pomembnosti, ki jim jo namenjajo. Z nalogo sem želela prikazati, katere socialne vsebine se v medijih največ pojavljajo in na kakšen način o njih pišejo.

Title: Social work in the press

Descriptors:

social work, public, Code of ethics of social workers, Code of ethical principles om social security, media, Journalist code of Slovenia, marginalized groups, private and public in the media, media policy, neoliberalism

Abstract

The diploma discusses the image of social work in the eyes of the public and media influence in the creation of such an image. The theoretical part displays the impact of the media on the image of social work in the eyes of the public, media reporting regarding marginalized groups, and the individual right to privacy. Consequently, I also reviewed the Code of Journalists of Slovenia and its articles, which are unfortunately oftentimes violated. Furthermore, I presented the articles of the Code of Ethical Principles in the field of Social Security and of the Code of Ethics of Social Workers that are important for social workers in communicating with the media and the public. For better understanding of my diploma, I also discussed the issue of media policy in Slovenia and the issue of neoliberalism. The research part of the diploma discusses the writing of the media regarding social content in comparison with economic and political content, and displays the assessment of the level of importance they are attributed. The purpose of the diploma is to display which social contents are most often appearing in the media reporting and discuss the manner of these reports.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

SOCIALNO DELO V TISKANIH MEDIJIH

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Nina Mlakar

Ljubljana, 2011

Kdor vidi zgolj izjeme, jih ima za pravilo.

Luyendik

PREDGOVOR

Podoba socialnega dela v javnosti ni ravno pozitivna. To sem občutila tudi sama in še vedno čutim. Novinarji polnijo medijski prostor z različnimi tragičnimi zgodbami in aferami, vse to pa spremlja kritika dela socialnih delavk in delavcev. Ob vsaki odmevni zgodbi, ki je napolnila časopise in postala osrednja tema v poročilih, se je tudi name vsul val kritik o tem, kakšno je socialno delo, ali si res želim postati socialna delavka itd. Mediji imajo pomembno vlogo pri ustvarjanju podobe socialnega dela, večjo, kot si lahko mislimo. S svojimi zgodbami vplivajo na bralce in na njihova stališča. Posledica tega, da živimo v dobi množičnih občil, pa je ravno ta, da ljudje medijem slepo zaupajo in jim pustijo, da oblikujejo njihovo podobo o svetu.

To je bil tudi povod za mojo diplomsko nalogo, s katero želim ugotoviti, ali se v tiskanih medijih socialno delo resnično pojavlja samo takrat, ko gre za kak tragičen dogodek, iz katerega nato novinarji naredijo še večjo tragedijo z velikim, udarnim in s čustvi nabitim naslovom. Še preden bralec članek prebere do konca, ima že izoblikovano mnenje. Mediji naj bi s takšnim načinom pisanja zgolj ugajali javnosti in njihovim željam, češ, da resne zgodbe ljudi ne zanimajo. In ravno tukaj vidim problem. Če bomo vsi tako razmišljali, potem se podoba socialnega dela v javnosti ne bo nikoli spremenila. Res je, da imajo mediji velik vpliv na družbo, in mimo tega ne moremo. A vseeno ni pošteno, da vso krivdo prevalim na medije. V medijih se pojavljajo tudi pozitivni članki s socialno vsebino, čeprav jih ni tako veliko kot političnih in gospodarskih. Ravno te izjeme potrjujejo pravilo, da je podoba socialnega dela lahko drugačna. Pomembno je le, da ne stojimo križem rok in nemočno opazujemo, ampak prispevamo k tej spremembi.

Z diplomsko nalogo sem tako želela ugotoviti, koliko člankov s socialno vsebino je moč zaslediti v tiskanih medijih, kakšne vsebine prevladujejo in na kakšen način so ti članki pisani.

ZAHVALA

Najprej bi se rada zahvalila svojim staršema, za vso podporo, ljubezen in razumevanje ter sestri Špeli, ki je in vedno bo moja najboljša prijateljica.

Posebna zahvala gre mojemu fantu Ivanu, brez katerega ta diplomska ne bi bila napisana. Hvala, ker niti za trenutek nisi izgubil vere vame.

Na koncu gre zahvala še mentorju doc. dr. Sreču Dragošu, za vso strokovno pomoč in podporo pri pisanju diplomske naloge.

KAZALO

PREDGOVOR	4
1. TEORETIČNI UVOD	10
1.1. SOCIALNO DELO V JAVNOSTI	10
1.1.1. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu in Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije	12
1.2. VLOGA IN POMEN MEDIJEV V DRUŽBI	15
1.2.1. Mediji in socialno delo.....	15
1.2.2. Poročanje medijev o marginaliziranih skupinah.....	16
1.2.3. Pravica do zasebnosti	17
1.2.4. Kodeks društva novinarjev Slovenije	18
1.2.5. Kršitev kodeksa – kaj storiti?.....	19
1.3. MEDIJSKA POLITIKA V SLOVENIJI	20
1.4. NEOLIBERALIZEM	22
1.4.1. Neoliberalizem in socialno delo.....	24
2. PROBLEM.....	27
2.1. OKOLIŠČINE ZA POBUDO RAZISKAVE.....	27
2.2. NAMEN IN CILJ RAZISKAVE.....	27
3. METODOLOGIJA	28
3.1. VRSTA RAZISKAVE	28
3.2. MERSKI INSTRUMENTI IN VIR PODATKOV	29
3.3. POPULACIJA IN VZORČENJE	29
3.4. ZBIRANJE PODATKOV	30
3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	34
4. REZULTATI.....	36
4.1. VSEBINA ČLANKOV	36
4.2. VIZUALNE LASTNOSTI ČLANKOV.....	37
4.3. PROSTOR OBJAVE.....	40
4.4. DOLŽINA BESEDILA	41
4.5. SLIKOVNA PRILOGA	42
4.6. VELIKOST IN UDARNOST NASLOVA	43
4.7. ANALIZA SOCIALNIH ČLANKOV	44

4.7.1.	VSEBINA IN TEMA ČLANKA	45
4.7.2.	STIL PISANJA	47
4.7.3.	NOVINARSKA ZVRST	48
4.7.4.	KONKRETNI PRIMER	49
5.	RAZPRAVA	54
6.	SKLEPI	58
7.	PREDLOGI	59
8.	VIRI IN LITERATURA	61
8.1.	Literatura	61
8.2.	Internetni viri	63
9.	PRILOGE	64
9.1.	DNEVNIKOV OBJEKTIV	64
9.2.	SOBOTNA PRILOGA	67
9.3.	ŽURNAL	70
9.4.	ČLANKI S SOCIALNO VSEBINO	74
10.	POVZETEK	78

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Dolžina članka	32
Tabela 2: Velikost naslova.....	32
Tabela 3: Dnevnikov objektiv, 8. januar 2011.....	34
Tabela 4: Socialni članki – točkovanje	35
Tabela 5: Število člankov glede na vsebino.....	36
Tabela 6: Ocena pomembnosti člankov po časopisih	38
Tabela 7: Gospodarski članki – povprečje točk.....	39
Tabela 8: Politični članki – povprečje točk	40
Tabela 9: Socialni članki – povprečje točk	40
Tabela 10: Število socialnih člankov	44
Tabela 11: Stil pisanja socialnih člankov	47

SEZNAM GRAFIKONOV

Grafikon 1: Število člankov v odstotkih, glede na vsebino	36
Grafikon 2: Primerjava med časopisi glede na vsebino.....	37
Grafikon 3: Ocena pomembnosti člankov po časopisih	38
Grafikon 4: Ocena pomembnosti člankov po časopisih glede na vsebino	39
Grafikon 5: Prostor objave člankov	41
Grafikon 6: Dolžina članka.....	42
Grafikon 7: Slikovna priloga	43
Grafikon 8: Velikost in udarnost naslova	44
Grafikon 9: Število socialnih člankov	45
Grafikon 10: Socialne teme v člankih s socialno vsebino	45
Grafikon 11: Socialne teme glede na časopis	46
Grafikon 12: Stil pisanja socialnih člankov, glede na časopis.....	47

Grafikon 13: Novinarska zvrst socialnih člankov, glede na časopis	48
---	----

SEZNAM SLIK

Slika 1: Saša Banjanac Lubej: Deklica: Saj to tudi meni dedi dela.....	49
Slika 2: Miha Lobnik: Družinski zakonik: Pravica do matere in očeta pred pravico do življenja	50
Slika 3: Petra Mlakar: V objektivu – Nasilje v družini: Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti (1. del).....	51
Slika 4: Petra Mlakar: V objektivu – Nasilje v družini: Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti (2. del).....	52

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. SOCIALNO DELO V JAVNOSTI

Podoba socialnega dela v javnosti na žalost še vedno ni takšna, kot je podoba nekaterih drugih strok. Poklici, ki so v naši družbi bolje plačani in bolj iskani, imajo posledično višji ugled. Tako npr. odvetniki, zdravniki, menedžerji uživajo veliko večji ugled kot socialni delavci, čeprav bi moralo biti po mnenju marsikoga drugače. Poleg tega se socialno delo prevečkrat povsem neupravičeno povezuje z marginaliziranimi skupinami. Javnost o socialnem delu še vedno ne ve zadosti oziroma je slabo informirana, saj je večino informacij pridobila iz medijev, ki pa jih po navadi predstavijo v slabi luči.

Rapoša - Tajnšek (1996: 445) pravi, da so predstave socialnega dela v javnosti precej zamegljene in le redko pozitivne. Po njenem mnenju se o socialnem delu največ piše ob posameznih tragičnih primerih, ki pretresejo in ogorčijo javnost, prizadetost pa skoraj vedno spremljajo dvomi in očitki na račun strokovnosti socialnih delavk in služb.

Tudi Milošević Arnold in Poštrak (2003: 85) menita, da na javno podobo socialnega dela in javno mnenje o njem (kar velja tudi za druge bolj izpostavljene stroke) v precejšnji meri vplivajo mediji. Ti le redko prikažejo primere dobre prakse in pozitivne učinke strokovnega dela, pač pa si naklade povečujejo z alarmantnimi informacijami o napakah, krivicah, malomarnosti, birokratizmu in podobnih slabostih socialnih delavcev, do katerih pridejo na podlagi posameznih konkretnih primerov. Ne moremo trditi, da takšnih primerov sploh ni, opozoriti želimo le, da je javnost v takšnih primerih običajno le enostransko obveščena, saj se socialni delavci zaradi etičnih norm, ki jim prepovedujejo razkrivati zaupne podatke o uporabnikih, dejansko ne morejo braniti pred neupravičenimi napadi.

Haynes in Holmes (v Rapoša Tanjšek 1996) govorita o razlogih, zaradi katerih se ustvarjajo in ohranjajo negativne in stereotipne predstave o socialnem delu. Razvrstili sta jih v štiri kategorije in v nadaljevanju povzemam njihove glavne značilnosti.

Na prvem mestu navajata razloge, povezane s prakso socialnega dela. Za socialno delo je bolj kot za katero koli drugo stroko značilno, da ga javnost povezuje z njegovimi uporabniki, ki v očeh javnosti niso vselej priljubljeni. Socialne delavke in delavci se povezujejo s predstavo o revnih, ranljivih, nevarnih, motenih posameznikih in skupinah, ki

predvsem niso sposobni skrbeti sami zase. Poleg tega se socialno delo v omenjenih stereotipih pojavlja kot izvrševalec nekaterih »umazanih« nalog. Socialne delavke in delavci v očeh javnosti »odvzemajo otroke staršem«, »razvajajo prestopnike in zasvojenca z alkoholom in drogami«, »pošiljajo starejše ljudi iz bolnišnic v socialne zavode« in podobno.

Druga vrsta razlogov za nizek ugled in vrednotenje socialnega dela je povezanih z organizacijskimi okviri, v katerih se zaposlujejo socialne delavke in delavci. Socialno delo pogosto gostuje oziroma je sekundarna dejavnost v organizacijah, kot so na primer bolnišnice in šole. V teh organizacijah, ki imajo specifične cilje in so vključene v druge sisteme (zdravstvo, šolstvo), so socialne delavke oziroma delavci v manjšini, hierarhično so podrejeni profesionalcem primarnega področja, kar daje videz, da je njihovo znanje manj pomembno. Večina socialnih delavk in delavcev še vedno dela v javnem sektorju, kjer kot državne uslužbenke oziroma uslužbenci nimajo zadostne avtonomije, njihovo delo je podvrženo administrativnim omejitvam, ki se lahko sprevržejo v birokratsko prakso.

Tretjo skupino razlogov najdemo v sestavi delovne sile. Podcenjenost socialnega dela in nizek ugled stroke v javnosti sta med drugim povezana tudi s feminizacijo tega poklica in s prevladujočimi pričakovanji in stereotipi zahodnih družb do ženske delovne sile, ki naj bi bila manj usmerjena v dolgoročno delovno kariero in bolj nagnjena k podrejenim delovnim položajem. Pomembna značilnost delovne sile v socialnem delu je tudi prostovoljno delo. Prostovoljne socialne delavke in delavci so vedno opravljali, tako kot tudi danes, svoje delo brezplačno, altruistično, v korist drugih. Omejevanje državnih sredstev in prenašanje nalog na nedržavni neprofitni sektor, ki temelji na prostovoljnem delu, povečuje nevarnost, da tudi od poklicnih socialnih delavk in delavcev javnost (in morda tudi država) pričakuje, da jih pri delu vodijo zgolj altruistični motivi. S tem se, kot poudarjata navedeni avtorici, ohranja mit o tem, da socialne delavke in delavce vodijo druge delovne spodbude kot ostale profesionalce, za katere sta najpomembnejša motivatorja delovna kariera in plača.

V četrto kategorijo sodijo problemi, povezani s profesionalnimi kriteriji, ki jih določajo zakonsko reguliranje socialnega dela, specializacija na tem področju in zahteve po merjenju uspešnosti in učinkovitosti socialnega dela.

Čeprav sta avtorici o teh razlogih pisali pred sedmimi leti, vidimo, da se ni prav dosti spremenilo. Vsi ti razlogi so še vedno tisti, zaradi katerih ima socialno delo v javnosti takšno podobo, kot jo ima. Pri večini posameznikov so predstave o socialnem delu še

vedno negativne in stereotipne ter predvsem sestavljene in napačne podobe o tem, kaj socialno delo je in kakšne so njegove naloge.

Kot pravi Mesec (2006: 237), naloga socialnega dela ni reševanje vsakršnih problemov v odnosih med ljudmi, tudi ne družbenih problemov v pravkar opisanem smislu. Socialno delo je stroka, katere naloga je pomoč konkretnim osebam, posameznikom, skupinam in skupnostim pri reševanju socialnih problemskih situacij in družbenem vključevanju, da bi lahko zadovoljevali osnovne potrebe primerno kulturi, v kateri živijo, in primerno običajni kakovosti življenja. Pri opravljanju te naloge stroka spoštuje avtonomijo uporabnikov, se opira na njihove vire samopomoči in solidarnosti in usklajuje njihove potrebe in potrebe njihovega družbenega okolja. Socialno delo je hkrati tudi veda o tej strokovni dejavnosti, o neformalni pomoči, solidarnosti in okoliščinah, v katerih se odvijajo (*op. cit.*: 245).

Socialne delavke in delavci imajo pomembno vlogo pri oblikovanju podobe socialnega dela v javnosti. Haynesova in Holmesova (v Rapoša Tajnšek 1996) ponujata nekaj rešitev, kaj lahko socialni delavci storimo, da bo podoba socialnega dela v javnosti boljša.

- *Vedno in povsod se predstavljajmo kot socialna delavka oziroma socialni delavec.* Zaradi negativnih predstav in stereotipov v strokovni in širši javnosti socialne delavke in delavci pogosto zanikajo svojo stroko pred uporabniki in strokovnimi kolegi.
- *Odzivajmo se na negativne stereotipe in jih popravljajmo.* Socialne delavke in delavci se moramo sami potruditi, da bomo popravili napačne informacije in nestrokovna stališča, ki jih posamezniki ali množični mediji izražajo ob konkretnih dogodkih.
- *Izobražujmo in vzgajajmo javnost.* Naloga socialnih delavk in delavcev je posredovati javnosti čim več znanja o svojem delu, o uspehih in težavah pri pomoči in zagotavljanju socialnih storitev ter kakovosti življenja v svojem okolju.
- *Podprimo svoje profesionalno združenje.*

1.1.1. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu in Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije

Za socialne delavke in delavce sta pri komuniciranju z javnostjo in mediji pomembna dva kodeksa: Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2002) in Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2006).

V Kodeksu etičnih načel v socialnem varstvu so odnosi z javnostjo obravnavani v treh členih. Odnose in komuniciranje z mediji oziroma javnostjo opredeljuje 13. člen, medtem ko se druga dva člena nanašata na varovanje podatkov in zasebnosti uporabnikov (Uradni list RS, št. 59/2002):

12. člen: Spoštovanje človekove enkratnosti in dostojanstva. V procesu nudenja pomoči in podpore uporabnikom delavke/delavci socialnega varstva varujejo dostojanstvo, zasebnost, avtonomijo in individualnost posameznika, upoštevajo njegovo kulturo in vrednote ter si prizadevajo uporabljati njim razumljiv jezik in raven komuniciranja. Delavke/delavci v socialnem varstvu razpolagajo z zelo zaupnimi podatki o ljudeh in sodelujejo pri reševanju občutljivih življenjskih situacij. Delavke/delavci so dolžni varovati vse zaupne in zaupane podatke kot poklicno skrivnost.

13. člen: Kriteriji komuniciranja z javnostjo. Delavke/delavci v socialnem varstvu varujejo posameznike in družine pred neustreznim obravnavanjem, razgaljanjem in možnimi zlorabami v medijih in javnosti. Informacije morajo ščititi zasebnost in koristi prizadetih ter omogočiti nemoten potek pomoči.

16. člen: Odprtost ustanov. Ustanove se s svojimi programi in dejavnostjo odpirajo okolju; svojcem, študentom in strokovnjakom za potrebe izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja, pa tudi prostovoljem, različnim organizacijam in javnosti. Pri tem je potrebno zagotavljati tajnost podatkov, varovanje zasebnosti uporabnikov in svobodno voljo njihovega vključevanja v raziskovalne in druge omenjene aktivnosti.

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije: Kodeks etike) ravno tako kot Kodeks etičnih načel govori o varstvu podatkov in o odnosu do širšega okolja:

13. člen: Socialna delavka/delavec mora spoštovati zasebnost vsakega (tudi bivšega) uporabnika in zagotoviti ter varovati tajnost vseh informacij o njem, ki jih pridobi pri svojem strokovnem delu. To velja tudi v primeru, ko preneha opravljati svoj poklic.

28. *člen*: Socialna delavka/delavec se zavzema za izboljšanje uspešnosti ter učinkovitosti svojega dela in za čim večjo dostopnost socialnih storitev, ustanov in virov pomoči za vse, ki jih potrebujejo. Tak pristop naj bo izražen tako v neposrednem delu z uporabniki kot tudi v drugih stikih s strokovno in laično javnostjo.

29. *člen*: Profesionalnost socialne delavke/delavca vključuje angažiranje tudi na tistih družbenih vprašanjih in področjih, ki so s strokovnim socialnim delom zgolj v posredni, a pomembni zvezi. V tem smislu se zavzema za takšne socialno-politične, zakonodajne ali pa civilno-družbene iniciative, ki so v prid uporabnikom socialnega dela. Pri takšnem delovanju se socialna delavka/delavec sklicuje izključno na strokovne argumente.

Poleg zgoraj naštetih členov, ki govorijo o varovanju podatkov, pa oba kodeksa vsebujeta tudi člen, ki govori o tem, kdaj se uporabnikove podatke sme predati in pod kakšnimi pogoji.

15. *člen* Kodeksa etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2006) pravi, da socialna delavka/delavec sme posredovati informacije o uporabniku drugim zainteresiranim, le če ve, za kakšen namen bodo uporabljene in če je hkrati izpolnjen eden od naslednjih dveh pogojev: a) če so informacije o uporabniku v neosebni obliki (tj. da onemogočajo razkritje njegove osebne identitete) in če jih drugi zainteresirani koristijo v strokovne, raziskovalne, statistične, supervizijske ali izobraževalne namene; b) če socialna delavka/delavec v zvezi s posredovanjem informacij drugim osebam ali ustanovam dobi osebno dovoljenje od uporabnika, da lahko to stori, in če ga hkrati seznani z možnimi posledicami.

Socialna delavka/delavec lahko posreduje podatke o uporabniku mimo gornjih določil samo v izjemnih primerih, če s tem prepreči življenjsko ali drugo hujšo nevarnost, vendar se mora prej posvetovati s pristojnim strokovnim organom in nosi polno odgovornost za vse nastale posledice.

17. *člen* Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu (2002) pa pravi, da socialna delavka/delavec ne sme zlorabiti uporabnikovega zaupanja s posredovanjem zaupnih podatkov. Če pa pride do situacije, ko delavka/delavec podatkov ne bo mogel obdržati, je dolžan o tej omejitvi takoj in povsem nedvoumno uporabnika opozoriti.

1.2. VLOGA IN POMEN MEDIJEV V DRUŽBI

Živimo v dobi množičnih občil. Mediji so del našega življenja in imajo nanj velik vpliv. Kreirajo našo podobo o svetu in skupaj z drugimi dejavniki socializacije oblikujejo človekovo osebnost. Mediji sooblikujejo vrednote, s svojimi stereotipi in klišeji opredeljujejo naša stališča. S svojimi izbirami govorijo, kdo in kakšni so junaki današnjega dne, s ponujeni vzorci vedenja oblikujejo kulturo. S tem, ko predstavljajo določene modele ravnanj (jih legitimizirajo), postavljajo okvir, kaj je prav in dobro, kaj družbeno neugledno in nekoristno (Košir, Ranfl 1996: 27). Včasih so imeli medije za ogledalo družbe. Danes mediji niso več ogledalo družbe pač pa družbeni aparat, družba pa je njegova zrcalna podoba (Kirič, Kosanič 2007: 83).

Dragan Petrovec (2003: 47) pravi, da odrasli gledalci oziroma bralci sčasoma nekatere medije prevzamejo za svoje, tako da se poistovetijo z njihovo pretežno naravnostjo. Vsak medij se s svojim konceptom dotakne specifičnega dela občinstva, ki so mu nekateri od medijev dosti bližji od drugih. Če bralec sprejema večino sporočil ustreznega medija kot vsebino, ki je blizu njegovim stališčem, nazorom in občutkom, potem se bo zgodilo, da bo s skorajda enako naklonjenostjo sprejemal vsa sporočila medija, ki mu je blizu. Ta naklonjenost se sčasoma spremeni v privzemanje stališč in vrednostnih ocen, ki jih objavljajo sredstva javnega obveščanja oziroma izbrano sredstvo.

Mediji imajo velik vpliv na javnost in s svojimi prispevki vplivajo na mnenje posameznikov, na njihova stališča in vrednote. Kot pravi Luthar (v Petkovič et al. 2006: 162), so mediji pomembni pri oblikovanju in legitimiranju identitet. Ne samo da se naša identiteta oblikuje na podlagi diskurzov in reprezentacij, ki smo jim izpostavljeni, pač pa preko tega, preko medijskih (in tudi drugih) diskurzov, vzpostavljamo identiteto/podobo/sliko drugega.

1.2.1. Mediji in socialno delo

Ne moremo reči, da se socialno delo v medijih ne pojavlja. Daleč od tega. Seveda se pojavlja, ampak na žalost večinoma samo takrat, kadar gre za kakšno »afero« ali pa kritiko socialnega dela oziroma dela socialnih delavk in delavcev. Pozitivne novice o tiskanih medijih le redko zasledimo. Kot pravi Gregorec (2001: 24), se najbolj berejo novice, ki se strokovno imenujejo novice z visoko novičarsko vrednostjo (angl. *news value*), to pa so

novice, ki so škandalozne, ki govorijo o pomembnih in slavnih ljudeh ter pomembnih državah. Tako sploh ni čudno, da v naši družbi prevladuje miselnost: »Slaba novica je dobra novica« (Košir, Ranfl 1996: 84). Ljudi nesreče zanimajo, zato novinarji o njih poročajo. Več kot je žrtev in krvi, bolj je vse skupaj tudi medijsko privlačno (Verčič, Zavrl, Rijavec 2001: 12–13).

Tudi Plavšak Krajnc (2005: 5) zagovarja podobno stališče in pravi, da novinarji in novinarke praviloma iščejo zgodbe, ki so zanimive v aktualnem času in lokalnem prostoru, opisujejo zanimive, ganljive in pretresljive življenjske zgodbe, ki vsebujejo konflikt in nesreče, spremljajo znane osebnosti, ki so kakor koli nenavadne, posebne, odstopajo od povprečja.

Vendar pa se mediji ne zavedajo, kako takšne zgodbe zameglijo predstavo posameznikov o socialnem delu. Bralcem namreč vlivajo občutek, da socialne delavke in delavci sedimo v pisarnah za računalnikom, da smo nemočni, da nočemo in ne znamo ničesar narediti in da zaradi naše neučinkovitosti ljudje ostajajo v stiski, brez doma, brez denarja, brez stanovanja in podobno (Jerman 2010).

1.2.2. Poročanje medijev o marginaliziranih skupinah

Pri poročanju o marginaliziranih skupinah mediji vzpostavljajo stigmatizacijski in diskriminatorni diskurz, ki deluje predvsem kot princip ločevanja med »njimi« in »nami«. Mediji seveda niso edini, ki v javno sfero vnašajo elemente nestrpnosti do drugačnih, so pa eden od pomembnih in nedvomno vplivnih mehanizmov za vzpostavljanje družbenega konsenza. Pogosto nastopajo kot generator sovražnega govora in pri tem igrajo več vlog; ne gre zgolj za to, da je »avtorstvo« sovražnega govora pogosto mogoče pripisati novinarjem, gre tudi za to, da pogosto povzemajo (in s tem legitimirajo) ksenofobične izjave »ljudstva«, predstavnikov države ali strokovnjakov (Pajnik 2003: 92).

V medijih lahko dostikrat zasledimo prakso ločevanja in izključevanja na »mi« in »oni«. Prakse izključevanja v medijih se generirajo v dejstvu, da se tisto, kar mediji komunicirajo, vzpostavlja kot javno dobro. Ustvarja se vtis, da tisto, česar v medijih ni, ni pomembno, in vtis, da je sprejemljiv vsak način medijskega komuniciranja. Ko mediji ponujajo teme, o katerih je vredno razmišljati, zapostavljajo druge, in kar je še bolj pomembno, ko mediji

legitimirajo določene načine razmišljanja o izbrani temi, zapostavljajo alternative v razmišljanju (*op. cit.*: 88).

Medijska agenda (kazalo pomembnosti) v poročanju o manjšinah temelji na predpostavki, da je medijski pogled »zdravorazumski« in obče veljaven, da je to pogled večine (medijskega nadomestka večinskega mnenja) oz. edini način, kako vidimo (in razlagamo) sebe in druge. Tako mediji svojemu občinstvu ponujajo samo določene (izbrane) kulturne vzorce, oblikujejo in dodajajo nove pomene ter jih v končni fazi delajo univerzalne in edino pravilne (Erjavec, Hrvatin, Kelbl 2000: 11).

Mediji na žalost prepogosto širijo sovražni govor, reproducirajo predsodke in stereotipe, s svojimi objavami krepijo delitev na »mi« in »oni«, izključujejo vse tiste, ki ne spadajo med »normalne državljane«, pri tem pa se ne zavedajo svojega vpliva na javnost in posledic, ki jih vse to prinese.

1.2.3. Pravica do zasebnosti

Pri poseganju medijev v zasebnost, čast in dobro ime so še posebno ogroženi socialno šibki, razni marginalci in manjšine (npr. Romi), ki načinov pravnega in drugega varstva niti ne poznajo, kaj šele da bi si ga lahko privoščili (Rovšek 2005: 14).

Novinarski kodeks (2011) pravico do zasebnosti specifično opredeljuje v 17. členu, ki pravi,

»da mora novinar spoštovati pravico posameznika do zasebnosti in se izogibati senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti. (Društvo novinarjev Slovenije: Kodeks).

Rovšek (2005: 44–45) pravico do zasebnosti razume kot eno od elementarnih človekovih pravic, ki jo priznavajo tako mednarodni dokumenti o varstvu človekovih pravic kakor ustave posameznih držav. V tem pogledu je pravica do zasebnosti javnopravnega značaja, hkrati pa je tudi osebna pravica civilnopravnega značaja, ki se varuje s celo vrsto mehanizmov civilnega prava. To je pravica, ki izhaja iz človekovega dostojanstva in ga varuje pred posegi oblasti in pred posegi drugih posameznikov ali civilnopravnih oseb.

Iz zgornjega navedka je razvidno, da je pravica do zasebnosti resnično varovana, in žalostno je, da mediji tega velikokrat sploh ne upoštevajo. Poleg različnih javnih oseb, ki se s to situacijo vsakodnevno srečujejo, so tudi uporabniki socialnovarstvenih storitev tisti, katerih zasebnost ni spoštovana. Meja, kdaj so posegi v zasebnost še dopustni, pa je precej tanka. Poskus definiranja teh meja je nezadosten ali zastarel, saj z razvojem medijev in informacijske tehnologije nastajajo nove oblike posegov v zasebnost, ki jih prej ni bilo ali niso bile mogoče (*op. cit.*: 60).

1.2.4. Kodeks društva novinarjev Slovenije

Vsaka družba poskuša na tak ali drugačen način vzpostaviti različne oblike mehanizmov, s katerimi bi zagotovila javnost delovanja množičnih občil nasploh in novinarjev še posebej. Odgovoriti poskuša na vprašanja, do katere mere varovati zasebnost in kaj storiti v primeru kršitve; kaj storiti, da bi preprečili zavajanje državljanov in potrošnikov, kako popraviti napačne informacije itn. (Milosavljevič 2003).

Eden izmed načinov, kako zagotoviti delovanje množičnih občil in javnost seznaniti z njimi, hkrati pa usmeriti novinarje pri njihovem delu, je Kodeks društva novinarjev Slovenije (2011). Vseeno pa Milosavljevič (2003: 81) meni, da je glavna težava v tem, da je kodeks slovenskega novinarskega društva prostovoljni interni kodeks prostovoljne organizacije. Njegova določila niso pravno zavezujoča (kot so recimo določila danskega ali kot je zakonsko zavezujoča medijska samoregulacija v Litvi), velja zgolj za člane društva, napisali pa so ga (zase) sami člani združenja.

Novinarski kodeks skrbi za štiri vrste subjektov: prvi je vir informacij, drugi je predmet novinarskega upovedovanja, tretji je naslovnik (bralec, poslušalec, gledalec) in četrti je sam novinar (*ibid.*).

Za socialno delo kot tudi za »navadne državljane«, ki se na novinarstvo ne spoznajo najbolje, so najbolj pomembni naslednji členi, čeprav jih novinarji na žalost premalokrat upoštevajo (Društvo novinarjev Slovenije: Kodeks):

17. člen: Novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Poseg v posameznikovo zasebnost je upravičen le, če javni interes pretehta nad spoštovanjem njegove zasebnosti. Pri poročanju o javnih osebnostih

in tistih, ki želijo dobiti moč in vpliv ter vzbujati pozornost, je pravica javnosti do obveščenosti širša. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti.

19. člen: Posebno obzirnost mora pokazati pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih in mladoletnikih, o osebah, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o drugih huje prizadetih ali bolnih osebah.

20. člen: Novinar se mora izogibati narodnostnim, rasnim, spolnim, starostnim, verskim, geografskim in drugim stereotipom ter podrobnostim, ki so povezane s spolnimi nagnjenji, invalidnostjo, fizičnim videzom, socialnim položajem ali drugimi osebnimi okoliščinami posameznikov in skupin.

22. člen: Novinar ne sme razkriti identitete žrtev spolnih zlorab, družinskih tragedij in hudih kaznivih dejanj in ne sme objaviti materiala, ki bi prispeval k razkritju identitete. Identiteto lahko razkrije s soglasjem žrtve.

Kot pravi Petrovec (2003: 39), so razmere v slovenskem časnikarskem prostoru pogosto drugačne, kakor jih priporoča kodeks. Od določb se še najbolj spoštuje pravica javnosti do čim boljše informiranosti. Pri tem se ta določba interpretira oziroma v praksi prikroji tako, da je v ta namen dopustno objaviti in prikazati tako rekoč vse, kar po dejanju ostane na voljo novinarski kameri ali peresu.

Rovšek (2005: 20) pa je po drugi strani prepričan, da večina novinarjev hoče delovati etično, spoštovati pravice drugih in delovati v skladu z etičnim kodeksom svoje stroke, vendar jih proces komercializacije in razni pritiski (predvsem pritiski lastnikov medijev) postavljajo pred velike moralne in eksistenčne dileme. Poklicni kodeks jim je pri tem lahko v veliko pomoč, vendar kodeks sam ne more doseči, da bodo njegova načela tudi v praksi spoštovana.

1.2.5. Kršitev kodeksa – kaj storiti?

Vprašanje, ki se pri vsem tem pojavlja, je, kaj lahko posamezniki, katerih pravica do zasebnosti je bila kršena, sploh naredijo. V primeru kršenja Kodeksa novinarjev Slovenije

se lahko posameznik pritoži na Novinarsko častno razsodišče, kar določa 10. člen Pravilnika o delu novinarskega častnega razsodišča (Novinarsko častno razsodišče: Pravilnik o delu NČR). Posameznik se lahko pritoži tudi neposredno medijski hiši ali pa to naredi prek pisem bralcev.

Vendar pa Rovšek (2005: 44) poudarja, da imajo mediji veliko dejanske oblasti, zato ni nenavadno, da jih nekateri označujejo za četrto vejo oblasti, poleg zakonodajne, izvršilne in sodne. V slovenskih razmerah se pogosto dogaja, da so ljudje popolnoma brez moči v primerih neupravičenih obtožb v medijih ali v primerih poseganja v njihove osebne pravice. Varstvo ustavnih pravic in pravic do zasebnosti pogosto ni učinkovito. Sodna pot je draga in dolgotrajna. Še posebno so prizadeti socialno ogroženi, ljudje z družbenega obrobja in manjšine (na primer Romi), ki si vsega tega ne morejo privoščiti.

Problem, na katerega je opozoril avtor, se mi zdi zelo pomemben, posebej če nanj gledamo skozi oči tistih, ki so v medijih velikokrat žrtev kršenja osebnih pravic, torej socialno ogroženi posamezniki, in ki načinov varovanja svojih pravic sploh ne poznajo, hkrati pa si jih tudi ne morejo privoščiti.

Rovšek (*ibid.*) predlaga, da bi moralo biti medijsko varstvo zasnovano tako, da bi medijskega varuha imenoval tiskovni svet, ki bi bil sestavljen iz predstavnikov lastnikov medijev, civilne družbe in združenja novinarjev. Medijski varuhi bi raziskovali posamezne kršitve človekovih pravic v medijih. Njegove odločitve bi morali mediji spoštovati in objavljati. Če se z objavo ne bi strinjali, bi se lahko pritožili na tiskovni svet, ki bi o zadevi dokončno odločil.

Ob vsem tem se sprašujem, zakaj te zamisli še vedno niso realizirali, saj je vpliv medijev vedno večji, posledično pa je tudi vedno več kršitev človekovih pravic.

1.3. MEDIJSKA POLITIKA V SLOVENIJI

Slovenski medijski prostor je majhen. Posledica te majhnosti je, da je mogoče s sorazmerno majhnimi finančnimi sredstvi (zlasti če primerjamo prevzeme in nakupe v drugih evropskih državah) nadzorovati omejen medijski trg. Majhno število domačih lastnikov je s pomočjo številnih med seboj povezanih podjetij prevzelo nadzor nad večino medijskega trga (Hrvatina, Milosavljević 2001: 7). Medijska koncentracija ni značilnost današnjih družb. Novo je skoraj »incestuožno razmerje med politiko in mediji«. Politiki

uporabljajo (in zlorabljajo) medije za lastno politično promocijo. Brez medijske podpore danes skoraj ni mogoče biti na oblasti. Na drugi strani pa medijski lastniki uporabljajo svoje medije za promocijo in podporo lastnih političnih stališč in politike za doseganje svojih zasebnih (korporativnih) interesov (Hrvatin et al. 2004: 10).

Nadzor številnih podjetij nad medijskim trgom je dobro viden pri dveh vodilnih in največjih slovenskih medijih, Delu in Dnevniku. Časopis Delo, ki je večinski lastnik Slovenskih novic, ima v večinski lasti Pivovarna Laško, sledi pa ji Radenska, ki je v večinski lasti Pivovarne Laško (Delo: Lastniška struktura). Časopis Dnevnik pa nadzoruje družba, ki se formalno ukvarja z založništvom, neformalno pa naj bi svoj denar vlagala v različne nakupe (Dnevnik: Osebna izkaznica). Iz teh podatkov je dobro razvidno, da slovenski tiskani mediji nimajo strateških lastnikov, katerih temeljna dejavnost bi bili mediji (Petkovič et. al. 2006).

Razlog za sedanjo lastniško strukturo je predvsem posledica dveh dejavnikov: pomanjkanja vsakršne medijske politike in specifičnega modela privatizacije medijev (Hrvatin et al. 2004: 51). Kot pravita Hrvatin in Petkovič (2007: 27), je proces lastninjenja medijev pokazal, da je pri spreminjanju medijskega sistema začelo nastajati svojevrstno (simbolično) združevanje politične strankarske in ekonomske moči. Politične elite so državo in njene institucije uporabile za doseganje ekonomske moči in svojih ekonomskih interesov. Rezultat je bil, da so (nekdanje) politične elite postale ekonomske elite. Zanje mediji niso bili ekonomska, temveč politična naložba, medijski prostor pa prizorišče boja za moč. Država je navidezno »sestopila z oblasti« v medijski sferi, izvajanje nadzora pa je prepustila ekonomski eliti, katere sestavni del je. Politika pa ni nikoli sestopila z oblasti v ekonomskem smislu. Preveč jo je skrbela prodaja medijev tujim lastnikom, saj bi potem izgubila ekonomsko moč in vpliv nad mediji. Posledica vsega tega je med drugim tudi privatizacija Dnevnika in Dela (vključno z ostalimi pomembnimi mediji), kjer naj država navidezno ne bi imela vpliva, vendar ni tako.

Govoriti o vlogi države v medijih pomeni razumeti mehanizme, s katerimi si politične elite zagotavljajo vpliv tako na institucionalnem, pravnem področju (sprejemanje ustrezne medijske zakonodaje in modela regulacije, ki omogoča politiki posredne ali neposredne pristojnosti pri delovanju medijev, npr. pri omejevanju koncentracije lastništva, postavljanju pogojev za dostop do frekvenc itn.) kakor tudi na področju vsebinskega delovanja medijev (vplivanje na uredniško in novinarsko avtonomijo) (Hrvatin, Petković

2007: 14). Tako naj bi bili v Sloveniji skoraj vsi pomembni mediji razen Žurnala in Financ pod vladnim nadzorom (Petković et al. 2006: 38).

Horst Pirker (*ibid.*), predsednik uprave Styria Medien AG (četrtnski lastnik Dnevnika in stoođstotni lastnik Žurnala), o vplivu politike na slovenske medije pravi:

Menim, da je vpliv politike v Sloveniji tradicionalen in je bil močan že od prej. Slovenske medije je politika že tradicionalno obvladovala. [...] Vlada namreč slovenske medije vedno močnejše nadzoruje. Delo kot največja slovenska časopisna hiša je izrazito nadzorovano. Zdi se mi, da tudi v državni televiziji ni dosti drugače. Celo DZS, glavni lastnik Dnevnika, vlada verjetno nadzoruje. To pomeni, da so vsi pomembni mediji, razen Financ in Žurnala, pod vladnim nadzorom. [...] Takšnega vpliva politike si slovenski mediji ne zaslužijo. Politika je v Sloveniji do medijev nesprejemljiva in neznosna.

Množična občila so del demokratičnega in s tem političnega procesa, politiki pa drugi del tega procesa – in imajo pri tem pogosto ravno nasprotno interese in namene, kot so tisti, ki jim sledijo občila (javnost političnega delovanja in odločanja). Politika lahko tudi s sprejemanjem ustrezne zakonodaje poskuša onemogočiti zahtevano javnost svojega delovanja in utišati kritična občila (Milosavljevič 2003: 80).

1.4. NEOLIBERALIZEM

Neoliberalizem je izraz, s katerim se zadnje čase vedno pogosteje srečujemo. Njegov pomen je zelo širok, hkrati pa obstaja več pogledov nanj, zaradi česar ga je težko opredeliti. Giddens (v Trdina 2007: 20) pravi, da neoliberalizem lahko pomeni tako politično filozofijo, ideologijo ali ekonomsko doktrino, ki zagovarja svobodni trg in zavrača socialno državo kakor tudi oznako za različne skupine, gibanja in stranke raznih politik in prepričanj.

Stark (2011: 197) neoliberalizem definira kot ekonomski projekt za kapitalistično elito. Njegove poglobitve značilnosti pa so po njegovem mnenju naslednje (*op. cit.*: 197–198):

- Za načelo neoliberalne ekonomije velja, da velja za vsa področja življenja. Vsa področja življenja so podvržena tržni logiki, logiki optimizacije in individualnemu maksimiranju izkoriščanja. Celo posameznik je obravnavan v luči

tržne logike – spremenjen je v človeški kapital. Odnos do sebe in drugih je razumljen samo z zornega kota denarja.

- Spodbuja se privatizacija nacionaliziranih gospodarskih družb in prav tako privatizacija državnih monopolov in holdingov v telekomunikacijah, transportu, energetiki in preskrbi z vodo. Država mora izpolnjevati naloge, ki jih določijo neoliberalni ekonomisti. Namen države je, da zagotovi pogoje, ki so potrebni za delovanje prostega trga. V skladu z neoliberalnim konceptom postane država blaginje nacionalna konkurenčna država, katere naloga je, da s svojo politiko zagotavlja, da država ostane konkurenčna na svetovnem trgu.
- Neoliberalna misel odobrava globalizacijo, ker spodbuja prosto trgovino med državami. Meje je treba odpreti za globalni pretok dobrin, storitev, kapitala in naložb. Za neoliberalno misel je globalizacija proces naravne rasti, ki sili industrijske države k zniževanju socialnih in tudi okoljskih meril, da bi ostale konkurenčne na svetovnem trgu. Sredstvi za doseg tega sta razgradnja socialnih storitev in zmanjšanje državnih primanjkljajev, za katere velja, da ovirajo uspešnost.
- Ena izmed značilnosti neoliberalizma je tudi deregulacija, ki ne pomeni, da se država odpove svojim predpisom, ampak da so skoncentrirani na povečevanje konkurenčne gospodarske dejavnosti in dobička do kapitala.
- Za neoliberalno misel je revščina usoda, ki jo človek nakoplje samemu sebi: pravzaprav je revščina samo kazen za zavračanje dela ali nezmožnost posameznika, da na prostem trgu uspešno proda sebe ali svoje delo. Država in podjetja so razbremenjena odgovornosti za izpolnjevanje etičnih in socialnih načel – to je izključno odgovornost posameznika.

Nastanek neoliberalnega projekta sega v trideseta leta 20. stoletja – potem ko je v prvi tretjini 20. stoletja propadel klasični liberalizem. Neoliberalna misel je sčasoma prevzela nadzor nad diskurzom v ekonomiji, prodrla na polje realne politike in do ključnih ljudi v medijih, to pa je vplivalo na vsa področja življenja (*op. cit.*: 2011). Družbene neenakosti so postopoma postajale vse večje, srednji sloj je izginil, razlike med revnimi in bogatimi pa so nepremostljive.

Hurrell in Woods (v Leskošek 2005: 242) naštejata tri ključne liberalne interpretacije procesa, ki vplivajo na povečanje neenakosti. Prva je zagovarjanje prostega pretoka denarja in dobrin, ki naj bi zagotovil bolj učinkovito razporeditev resursov po vsem svetu. Druga se nanaša na negativne učinke globalnega kapitalizma, ki nastajajo kot posledica delovanja prostega trga, kot so uničevanje okolja, povečanje revščine in migracije. Pri reševanju teh težav se bo utrjevalo mednarodno sodelovanje držav, ki jih procesi zadevajo. Države bodo prisiljene sodelovati in učinkoviteje reševati skupne težave, kar naj bi vplivalo na močnejšo medsebojno povezanost. Tretja se nanaša na prepričanje, da bodo države čez čas začele razumeti in uživati pozitivne učinke prostega trga (kapitalizma) in liberalizma, kar bo zvečalo notranjo in zunanjo konvergenco in vplivalo na pojav globalnih vrednot, idej in institucij. Gre za ustvarjanje novega družbenega reda, ki bo nastal tako, da bodo države ustvarile transnacionalno koalicijo državnih birokracij, ki bodo poenotile poglede na vrednote, norme, politične ideje, na upravljanje z državo in s problemi. Celoten proces ustvarjanja takega svetovnega reda naj bi v prihodnosti vplival na zmanjševanje neenakosti, čeprav ideologi tudi previdno dodajajo, da jih bo kratkoročno povečal.

Vendar pa se je, kot pravi Leskošek (*ibid.*), izkazalo, da povečanje neenakosti ni le kratkoročni učinek svetovne ekonomije, temveč nujni sestavni del procesa globalizacije, ki ga načrtujejo neoliberalni ekonomisti.

Večanje neenakosti povzroča, da postaja ta vse bolj sprejemljiva. Vlade namesto o pravicah govorijo o dolžnostih, namesto enakosti predlagajo kohezijo (*op. cit.*: 247). Vendar pa po mnenju neoliberalistov država ni tista, ki bi morala poskrbeti za neenakosti. Posledično so seveda razlike med posamezniki vedno večje, enakost pa je izraz, ki izgublja svoj pomen. Vse to ima posledice tudi za socialno delo.

1.4.1. Neoliberalizem in socialno delo

Novi družbeni red namesto na ideji o enakosti temelji na ideji o razlikovanju. V zadnjem desetletju so ustvarili ozračje, v katerem je neenakost postala sprejemljiva. Ideja, da obstajata dve vrsti ljudi, boljši in slabši, moralni in taki brez vrednot, eni, ki so pošteno in dobri, in drugi, ki izkoriščajo to poštenost in dobroto, se ne ustavi samo na meji med »nami« in »njimi«, med domačini in tujci, temveč nadaljuje svojo pot znotraj meja in

razlikuje med revnimi in bogatimi, med tistimi na vrhu in tistimi na dnu, med moškimi in ženskami, med drugospolno in istospolno umerjenimi in tako naprej (Leskošek 2005: 247). Stark (2011: 200–201) pravi, da sta dve od posledic neoliberalne politike razgradnja socialne države in poglobljanje med bogatimi in revnimi med državami in tudi znotraj posameznih držav, zaradi česar so se pojavile nove oblike socialnih težav in z njimi več nalog za socialno delo, vendar jih je treba opraviti v razmerah, v katerih so denarni viri bodisi blokirani ali zmanjšani.

Socialno delo je postalo podrejeno logiki dobička in trga, prišlo je do »ekonomizacije socialnega dela«. Socialna združenja in institucije so se spremenili v podjetja, ki temeljijo na menedžerskem razmišljanju in delovanju, saj uporabljajo pogodbe, ki poudarjajo učinkovitost, in konkurenčne javne razpise za zbiranje ponudb. Vse to je povzročilo konkurenčne odnose med organizacijami socialnih storitev. Javne dobrine, ki jih država zakonsko zagotavlja svojim državljanom v skladu s socialnimi določili in ljudem zagotavlja ustrezne življenjske razmere, so postale dobrine, ki jih je treba kupiti. Odjemalci socialnega dela so se spremenili v stranke in kot taki so sami odgovorni za razloge svojih težav in predvsem za rešitev svojih problemov, s tem pa za svoj uspeh ali neuspeh. Skupnost se razdeli na trg državne blaginje na eni strani in na dobrodelno državo na drugi. Tisti državljani, ki si to lahko privoščijo, kupijo socialno varnost (to je oskrbo za ostarele). Nasprotno pa *workfare* država ponuja zgolj minimalne storitve, ki preprečujejo, da ljudje ne bi stradali in zmrzovali, drugače pa so prepuščeni zasebnim dobrodelnim organizacijam. Država blaginje tako postane ciljno naravnana *workfare* država, ki je osredotočena na izvrševanje represije in socialno izključevanje (*op. cit.*: 202–203).

Vendar pa socialni delavci ne bi smeli dopustiti, da logika neoliberalizma postane vodilo socialnega dela. Na to opozarja tudi Butterwegge (v Stark 2011: 203), ki pravi, da socialnega dela ne smemo razumeti kot podjetja za popravila, ki izboljšuje negativne družbene in gospodarske posledice. Logika socialnega dela ni logika trga in dobička. Trg ne sme odločati o tem, ali naj nekdo prejme sredstva, s katerimi bo živel človeku dostojno življenje, ali ne. Poslovni menedžment ne sme usmerjati socialnega dela, v najboljšem primeru je lahko njegova dopolnilna znanost.

Potemtakem je naloga socialnih delavcev, da ne obupajo in se uprejo vsakemu nadaljnjemu poslabšanju osnovnega socialnega položaja v obliki krčenja socialnih služb (*ibid.*).

Po mnenju Fergusona (2006: 186) lahko nezadovoljstvo z neoliberalističnim socialnim delom in vse večji odpori proti neoliberalizmu tako znotraj kot zunaj socialnega dela prispevajo k razvoju nove paradigme socialnega dela ali svetovnega nazora, ki lahko z združitvijo najboljših prvin tradicionalnega socialnega dela z bolj radikalnimi strukturnimi pristopi postane veliko širše in mednarodno gibanje, kakor je bilo radikalno socialno delo v sedemdesetih.

2. PROBLEM

2.1. OKOLIŠČINE ZA POBUDO RAZISKAVE

Pobuda za mojo raziskavo je bila nekako prisotna že vsa štiri leta študija. Zavedam se namreč, kako pomemben vpliv imajo mediji na javnost, in vsakič ko sem v medijih zagledala negativen članek o socialnem delu oziroma o delu socialnih delavk in delavcev, sem se spraševala, zakaj se to dogaja. Sčasoma sem zamenjala pristop ter iskala pozitivne članke o socialnem delu. Tiste negativne, o aferah ali tragedijah, s katerimi so nas mediji vsakič znova zasuli, sem nehala prebirati. Vseeno sem se temu težko izognila, posebej zaradi brezplačnika Žurnal. Vsako soboto naj bi ga prebralo 424.000 ljudi in je najbolj bran časopis v državi (N.G. 2011). In ravno ta najbolj brani časopis je poln negativnih zgodb o socialnem delu, zgodb, ki se zdijo, kot da so pisane zato, da bi očrnille socialne delavke in delavce, v resnici pa si s takšnimi zgodbami Žurnal veča branost. To je bil eden izmed razlogov za to raziskavo: videti, kakšno je stanje v slovenskih časopisih v zvezi s socialnimi vsebinami, ali se resnično piše samo o tragedijah in aferah ali lahko zasledimo tudi pozitivne članke. Hkrati pa je ta raziskava lahko zelo dober alarm za socialne delavke in delavce, da pripomorejo k temu, da se stanje v naši državi vsaj malo izboljša.

2.2. NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen raziskave je z analizo člankov v treh slovenskih časopisih oziroma njihovih tedenskih prilogah ugotoviti, koliko se pravzaprav sploh piše o socialnem delu v primerjavi s politiko in gospodarstvom, kakšne socialne vsebine se pojavljajo in kakšen poudarek jim mediji dajejo.

Cilji moje raziskave so trije, in sicer ugotoviti:

1. koliko je bilo v trimesečnem obdobju v treh slovenskih časopisih člankov s socialno vsebino v primerjavi s politiko in gospodarstvom;
2. kakšno pomembnost posamezne časopisne hiše dajejo videzu članka z namenom privabiti bralca;
3. kakšen način pisanja prevladuje med članki s socialnimi vsebinami.

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je komparativna (primerjalna), kvalitativna in kvantitativna. Med seboj sem primerjala tri politično nasprotno usmerjene slovenske tednike, na podlagi te primerjave pa bom ovrgla ali potrdila raziskovalna vprašanja. Kvalitativna raziskava je raziskava, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na besedni način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili (Mesec 2007: 11). Pri analiziranju socialnih vsebin in ugotavljanju, katere teme prevladujejo, sem torej uporabila kvalitativno raziskavo. Želela sem prikazati, na kakšen način mediji pišejo o socialnih vsebinah ter na kakšen način privabljajo bralce. V kvalitativnem smislu je raziskava eksplorativna ali poizvedovalna. Želela sem izvedeti, katerim socialnim vsebinam in temam dajejo slovenski tedniki prednost, na kakšen način pišejo o člankih s socialno vsebino in katere zvrsti se pojavljajo. Raziskava je bila tudi kvantitativna, saj sem del gradiva obdelala številčno.

Spremenljivke v moji raziskavi so naslednje:

- VSEBINA: politična (P), gospodarska (G), socialna (S)
- BESEDILO: krajše, srednje, daljše
- SLIKA: brez slike, ena slika, več slik
- PROSTOR OBJAVE: izpostavljen (1), običajen (2), obroben (3)
- VELIKOST NASLOVA: majhen, srednje velik, velik
- UDARNOST NASLOVA: nepregleden, običajen, izstopajoč
- SOCIALNA TEMA: socialna storitev, socialna politika, socialne pravice, socialni problem, socialni primer, socialna težava, konfliktni odnosi med posamezniki ali skupinami
- STIL PISANJA: ekspresiven, informativen, analitičen

- NOVINARSKA ZVRST: notica/krajši zapis, pregleden članek, komentar, intervju

3.2. MERSKI INSTRUMENTI IN VIR PODATKOV

V raziskavi sem zbirala sekundarne podatke, in sicer časopisne članke treh slovenskih časopisov – Delo (Sobotna priloga), Dnevnik (Dnevnikov objektiv) in Žurnal.

Gre za tako imenovani »revijalni tisk«, ki izhaja v periodičnih izdajah (tedniki, mesečniki itd.) in je namenjen specifičnim ciljnim javnostim (npr. strokovni, politični, interesni itd.), zato se novinarji revijalnega tiska specializirajo v tematiki prispevkov oziroma predstavljajo zgodbe iz specifične perspektive. Temu primerno so novinarski prispevki daljši, več je reportaž, intervjujev, člankov s strokovnimi mnenji, za katere sta značilna poglobljena obravnava in pojasnjevanje specifične dimenzije problema (Plavšak Krajnc 2005: 7).

Zadnja nacionalna raziskava branosti (NRB), ki jo za Slovensko oglaševalsko zbornico izvaja družba Valicon, je pokazala, da so Žurnal, Delo in Dnevnik trije najbolj brani tiskani mediji v državi. Sobotni Žurnal, katerega sem analizirala v raziskavi, je najbolj brani tiskani medij v državi, sledita pa mu Delo in Dnevnik (N.G. 2011). To je bil tudi eden izmed razlogov, da sem se odločila analizirati te tri časopise, poleg tega pa se med seboj precej razlikujejo.

Za namen raziskave sem analizirala članke v obdobju od 1. 1. 2011 do 31. 3. 2011.

3.3. POPULACIJA IN VZORČENJE

V raziskavi sem primerjala tri tiskane medije, torej gre za komparativno (primerjalno) študijo primera. Populacija so tako vsi članki s socialno, politično ali gospodarsko vsebino. V analiziranem obdobju, torej obdobju treh mesecev, je bilo takšnih člankov 266: v Dnevnikovem objektivu 81, v Sobotni prilogi 84, v Žurnalu pa 101.

Kot sem že omenila gre za tri najbolj brane tiskane medije v Sloveniji, izbrala pa sem jih tudi zato, ker se med seboj precej razlikujejo glede na ciljno publiko in politično usmerjenost.

Žurnal bi lahko uvrstili med komercialne medije. Je v zasebni lasti in se preživlja pretežno s prodajanjem svojega prostora oglaševalcem. Delo in Dnevnik pa naj bi spadala med resne, elitne medije, ki naj bi javnosti služili predvsem v smislu spoštovanja osnovne

komunikacijske pravice. Za komercialne medije (rumeni, senzacionalistični itd.) velja, da se pri višanju naklad, večanju poslušnosti in gledanosti poslužujejo senzacionalizma, hitrih, površnih (ob)sodb in stereotipov. Elitni mediji pa do sporočanega ohranjajo kritično razdaljo, njihov jezik je racionalen, hladen in umirjen. Poročajo tako o velikih, družbeno pomembnih dogodkih kot o temah, ki zanimajo majhne, marginalne javnosti. Zanje v prvi vrsti ni pomembna količina, ki jo prodajo, ampak kakovost sporočanega. Vendar pa se lastnosti komercialnih in elitnih medijev že tako prepletajo, da na Slovenskem ne moremo več najti razširjenega množičnega občila, ki bi ga brez zadržkov uvrstili v razred resnih in kakovostnih obveščevalcev javnosti (Košir, Ranfl 1996: 38–39).

3.4. ZBIRANJE PODATKOV

V izbranem obdobju, torej od 1. 1. 2011 do 31. 3. 2011 sem shranjevala izbrane časopise. Nato sem preletela vsak članek in bila pozorna na vsebino članka. Članke sem glede na vsebino uvrstila v tri kategorije: politika, gospodarstvo, sociala.

- Politične vsebine. V to kategorijo sem uvrstila članke v skladu z definicijo »politike« v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1997):
 1. *urejanje družbenih razmer, odločanje o njih s pomočjo države in njenih organov*
 2. *dejavnost političnih strank in njihov medsebojni odnos v boju za oblast*
 3. *urejanje in vzdrževanje odnosov ene države z drugimi državami*
 4. *urejanje razmer in odločanje o njih na določenem družbenem področju (gospodarska, kulturna razvojna politika)*
- Gospodarske vsebine. Kot gospodarske sem štela vse tiste vsebine, ki so bile kakor koli povezane s gospodarstvom. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1997) je gospodarstvo definirano kot »proizvajanje, razporejanje in uporaba materialnih dobrin. Gospodarstvo je sestavljeno iz realiziranega ekonomskega sistema neke države ali pokrajine, delovne sile, kapitala in zemeljskih virov ter gospodarskih subjektov, ki sodelujejo v družbeni proizvodnji, izmenjavi, distribuciji in porabi blaga in storitev na tem območju« (Wikipedija: Gospodarstvo).

- Socialne vsebine. Pojem »socialno« se danes uporablja zelo široko: za označevanje situacij, v katerih posameznik, skupina, določena skupnost ali množica ljudi potrebuje pomoč, denimo socialni primer, socialna težava ali socialna stiska; za poimenovanje področij, ki se ukvarjajo z zadovoljevanjem specifičnih človekovih potreb in organiziranimi oblikami pomoči državljanom, denimo socialno skrbstvo, socialno varstvo, socialna politika; za vzajemno zavarovanje državljanov za primere različnih življenjskih tveganj (rizikov) ter zagotavljanje njihovih socialnih pravic, denimo socialno zavarovanje, socialna varnost in socialna država; za socialne označujemo tudi številne discipline s področja družbenih znanosti, ki se ukvarjajo s preučevanjem oblik človekove družbenosti, medčloveških odnosov itd. (psihologija, socialna pedagogika, socialna antropologija) (Milošević Arnold, Postrak 2003: 16).

Glede na zgornje definicije sem članke razvrstila v eno kategorijo ter izpisala ime in priimek avtorja, naslov članka, stran, kjer se nahaja, ter vse potrebne podatke za svojo raziskavo. V člankih, kjer so se vsebine med seboj prepletale, sem uporabila tisto, ki je prevladovala.

Najprej sem bila pozorna predvsem na tehnične lastnosti članka, torej prostor objave, slikovne priloge ter velikost in udarnost naslova. Mesto objave mi je povedalo, kakšno težo posamezni časopisi pripisujejo določeni temi.

Prostor objave sem razdelila v tri kategorije:

- 1. kategorija: v to kategorijo sem uvrstila zgodbe iz naslovnice, daljše intervjuje, kolumno glavnega urednika – izstopajoč prostor objave;
- 2. kategorija: v drugo kategorijo sem uvrstila vse tiste članke, katerih nisem vključila v prvo ali tretjo kategorijo – običajen prostor objave;
- 3. kategorija: kratki članki na obrobju, objave na zadnji strani, ostale kolumne – obroben prostor objave.

Pisem bralcev v raziskavo nisem vključila, saj Žurnal te rubrike ne vsebuje.

Nato sem se osredotočila na dolžino besedila, kar je odličen pokazatelj tega, koliko pozornosti časopis namenja določeni temi. Ker se časopisi, ki sem jih raziskovala, med

seboj fizično razlikujejo, sem najprej določila tri kategorije, potem pa te kategorije še posebej definirala glede na posamezni časopis.

Tabela 1: Dolžina članka

ČASOPIS	KRAJŠI ZAPIS	OBİČAJNI ZAPIS	DALJŠI ZAPIS
ŽURNAL	1/3 strani ali manj	1 stran oziroma več od 1/3, vendar manj kot 1 stran	več kot 1 stran
DNEVNIKOV OBJEKTIV	pol strani ali krajše	1 do 2 strani	2 strani ali več
SOBOTNA PRILOGA	1 stran ali manj	1 stran in pol do 2 strani	več kot 2 strani

Naslednji korak je bil pogledati, ali članek vsebuje slikovno prilogo, in sicer več slik, eno sliko oziroma nobene. Menim namreč, da se s slikovno prilogo članku doda določeno težo in na takšen način privabi bralce. Časopisi so s prostorom omejeni in menim, da če ima članek veliko slik, se zdi urednikom tema zelo pomembna, saj so ji namenili veliko prostora. Pod slikovno prilogo sem štela kakršno koli grafično prilogo.

Nato sem se osredotočila še na velikost in udarnost naslova. Dejstvo je, da večina ljudi najprej prebere naslov, in če je naslov velik in udaren, nas bo članek prej privabil. Članke z majhnim in nepreglednim naslovom bomo bolj verjetno spregledali. Tudi to je pokazatelj tega, kakšno težo časopis pripisuje določenemu članku. Tudi v tem primeru sem določila, kaj spada v posamezno kategorijo, saj mi je bilo tako lažje določiti velikost.

Tabela 2: Velikost naslova

ČASOPIS	MAJHEN NASLOV	SREDNJE VELIK NASLOV	VELIK NASLOV
ŽURNAL	manj kot 0,5 cm	od 0,5 do 1 cm	1 cm in več
DNEVNIKOV OBJEKTIV	manj kot 1 cm	1 cm	več kot 1 cm
SOBOTNA PRILOGA	manj kot 8 mm	od 8 mm do 1 cm	1 cm in več

Pri socialnih člankih sem poleg vsega zgoraj naštetega izpisovala še socialno vsebino, socialno temo, stil pisanja in novinarsko zvrst. Članek s socialno vsebino sem prebrala bolj pozorno, da sem videla, o čem govori oziroma kakšna je njegova vsebina. Vsebinsko sem

izpisala, da sem videla, katere socialne vsebine se sploh pojavljajo v tiskanih medijih in ali se med posameznimi časopisi razlikujejo.

Pri člankih s socialno vsebino me je zanimalo, kdaj neka socialna tema sploh pride v tiskane medije. Pogledala sem, katera socialna tema v članku prevladuje. Socialne teme sem razdelila na naslednje kategorije:

- Socialna politika. »Socialna politika je sklop ciljev, ukrepov in drugih instrumentov za usmerjanje socialnega razvoja, ki jih država razvija in uporablja z namenom, da bi posamezniki in skupine prebivalstva lahko zadovoljevali svoje osebne in skupne interese ter delovali kot polnopravni in enakopravni člani družbe in države« (Nacionalni program socialnega varstva, Milošević Arnold, Postrak 2003: 17).
- Socialna storitev. To so aktivnosti socialnih delavcev in drugih strokovnjakov za izboljšanje zdravja in blaginje ljudi in za pomoč ljudem, da bi si lažje sami pomagali; je preprečevanje odvisnosti, krepitev družinskih odnosov in povrnitev sposobnosti za uspešno socialno funkcioniranje posameznikov, družin, skupin ali skupnosti itn. (Baker v Milošević Arnold, Postrak 2003: 23).
- Socialni problem. »Socialni problemi so težje oblike motenj v strukturi in delovanju družbenih skupin (predvsem družine in družbenih institucij). Vzroki socialnih problemov so v protislovnosti družbenega razvoja in v konkretnih družbenih, ekonomskih, političnih in kulturnih življenjskih razmerah posameznika in družbenih skupin (Milosavljevič v Milošević Arnold, Postrak 2003: 21).
- Socialna težava. »Socialna težava je splet neugodnih življenjskih okoliščin, ki se kažejo na stvarnem in osebnem področju in posamezniku, družini in skupini preprečujejo, da bi si zagotovili ustrezne življenjske razmere ter se polno vključili v življenje in delo (*op. cit.*: 21).
- Socialni primer. V to kategorijo sem uvrstila posamezne primere s socialno vsebino, ki so se nanašali na posameznike.
- Konfliktne odnosi med posamezniki ali skupinami. V to kategorijo sem uvrstila vse tiste članke, kjer se je pisalo o nekih konfliktnih odnosih, in sicer v zvezi z revščino, socialnimi pravicami, potrebno pomočjo itd.

Pri analizi člankov s socialnimi vsebinami me je zanimal tudi stil pisanja in novinarska zvrst. Pomembno se mi namreč zdi, na kakšen način so članki pisani, saj novinarji s tem vplivajo na podobo socialnega dela v javnosti.

Glede na stil oziroma način pisanja sem članke razvrstila v eno od naslednjih kategorij:

- analitični/strokovni – »nanašajoč se na strokovnjake ali stroko« (SSKJ 1998);
- informativni – »temelji na poročanju o čem, brez izražanja lastnega mnenja, obveščevalen« (*ibid.*);
- ekspresivni/populistični – »ki izraža ali vzbuja čustveno prizadetost« (*ibid.*). Takemu načinu pisanja bi lahko rekli tudi rumeni, senzacionalističen tisk. Jernejč (v Saavedra 2007: 22) pravi, da so za slovenske senzacionalistične časopise značilne zanimive zgodbe s pretresljivo vsebino in velikimi fotografijami. Vse to je še privlačno naslovljeno in uspeh, da bo bralec članek prebral, je zagotovljen. Senzacionalisti v naslovu radi dodajajo vprašanja in s tem sprožajo dvom. Pogosto v naslovu obljublajo več, kot potem ponuja zgodba sama.

Socialne članke sem nato razvrstila še glede na novinarsko zvrst, in sicer intervju, krajši zapis/notica, pregledni članek in komentar, ko novinar piše o neki problematiki, vendar ta ne spada v nobeno od drugih zvrsti.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem sprva obdelala ročno, nato pa sem jih prepisala v Microsoft Office Word, kjer sem naredila pregledne tabele za vsak časopis po dnevih. Primer tabele, Dnevnikov objektiv, 8. januar 2011:

Tabela 3: Dnevnikov objektiv, 8. januar 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	G	krajše	brez	2	majhen	običajen
str. 4–7	G	srednje	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	P	srednje	slika	2	srednji	običajen

str. 14	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 15	P	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 16–18	G	daljše	slika	1	srednji	običajen

Za članke s socialno vsebino sem nato naredila še eno tabelo, kjer sem analizirala samo socialne vsebine.

Podatke sem obdelala kvantitativno in kvalitativno. Za posamezne lastnosti člankov s politično, gospodarsko in socialno vsebino sem določila število točk kot prikazuje tabela 4. Vrednosti sem seštela in jih razvrstila v tabelo. Na podlagi dobljenih vrednosti sem izračunala povprečje oziroma absolutno vrednost in odstotke, da bom podatke med posameznimi časopisi lahko primerjala med seboj ter dobila boljši vpogled v oceno pomembnosti, ki jo posamezni časopisi pripisujejo določenim vsebinam.

Tabela 4: Socialni članki – točkovanje

ŠTEVILO TOČK	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
1 točka	krajše	brez	obroben (3)	majhen	nepregleden
2 točki	srednje	slika	običajen (2)	srednje velik	običajen
3 točke	daljše	več slik	izpostavljen (1)	velik	izstopajoč

Več kot je članek zbral točk, večjo težo oziroma pomembnost dajejo časopisi določeni lastnosti oziroma privabljanju bralcev z vizualnimi učinki.

Kvalitativno sem analizirala članke s socialno vsebino. Članke sem najprej prebrala, nato pa si za vsak članek izpisala podatke, ki sem ji potrebovala. Najprej sem si ročno naredila zapiske, katere sem nato prenesla v tabelo v Microsoft Office Word.

4. REZULTATI

4.1. VSEBINA ČLANKOV

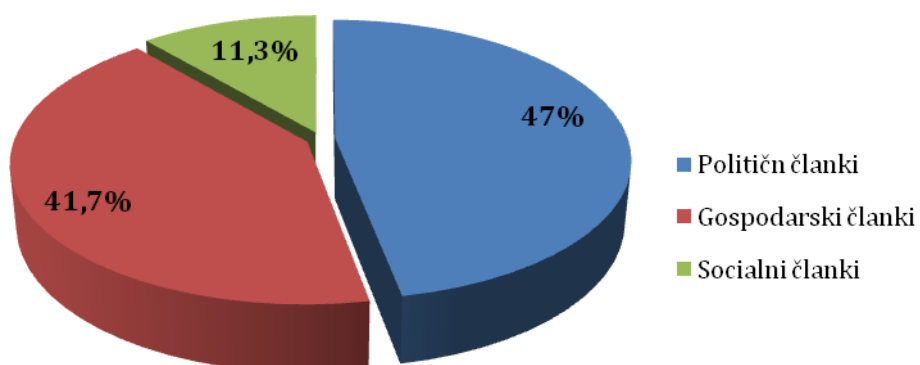
Tri mesece, od januarja 2011 do marca 2011, sem spremljala tri slovenske tednike, Sobotno prilogo (Delo), Dnevnikov objektiv (Dnevnik) in sobotni Žurnal.

Analizirala sem 266 člankov, od tega jih je bilo v Dnevnikovem objektivu 81, v Sobotni prilogi 84, v Žurnalu pa 101.

Tabela 5: Število člankov glede na vsebino

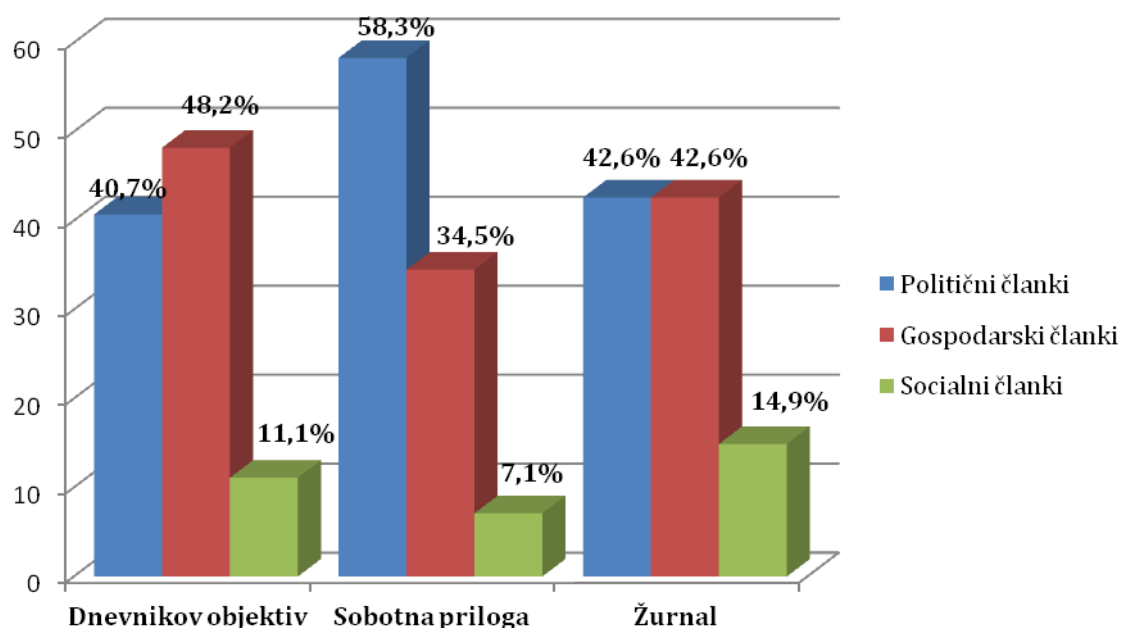
VSEBINA	DNEVNIKOV OBJEKTIV	SOBOTNA PRILOGA	ŽURNAL	SKUPAJ	%
POLITIČNI ČLANKI	33	49	43	125	47 %
GOSPODARSKI ČLANKI	39	29	43	111	41,7 %
SOCIALNI ČLANKI	9	6	15	30	11,3 %
SKUPAJ	81	84	101	266	100 %

Grafikon 1: Število člankov v odstotkih, glede na vsebino

Če pogledamo skupaj članke iz vseh treh časopisov, vidimo, da vodijo članki s političnimi vsebinami, in sicer s 47 %. Sledijo jim gospodarski članki z 41,7 % ter socialni članki z 11,3 %. V vseh treh časopisih so se torej najmanj pojavljali članki s socialnimi vsebinami, največ pa je bilo člankov s politično vsebino.

Grafikon 2: Primerjava med časopisi glede na vsebino

Iz zgornjih grafov lahko vidimo, da je bilo v vseh treh časopisih najmanj socialnih člankov. Največ političnih člankov je bilo v Sobotni prilogi, in sicer 58,3 %, največ gospodarskih pa v Dnevnikovem objektivu, 48,2 %. V Žurnalu so bili članki s politično vsebino in članki z gospodarsko vsebino izenačeni (42,6 %). Opazimo lahko razliko med vsemi tremi časopisi, kjer v enem dajejo večji poudarek gospodarskim vsebinam (Dnevnikov objektiv), v drugem političnim (Sobotna priloga), v tretjem časopisu pa sta ti dve vsebini izenačeni. Večja odstopanja se pri vseh treh časopisih pokažejo pri socialnih člankih. Največ socialnih članov je bilo v Žurnalu, 14,9 %.

4.2. VIZUALNE LASTNOSTI ČLANKOV

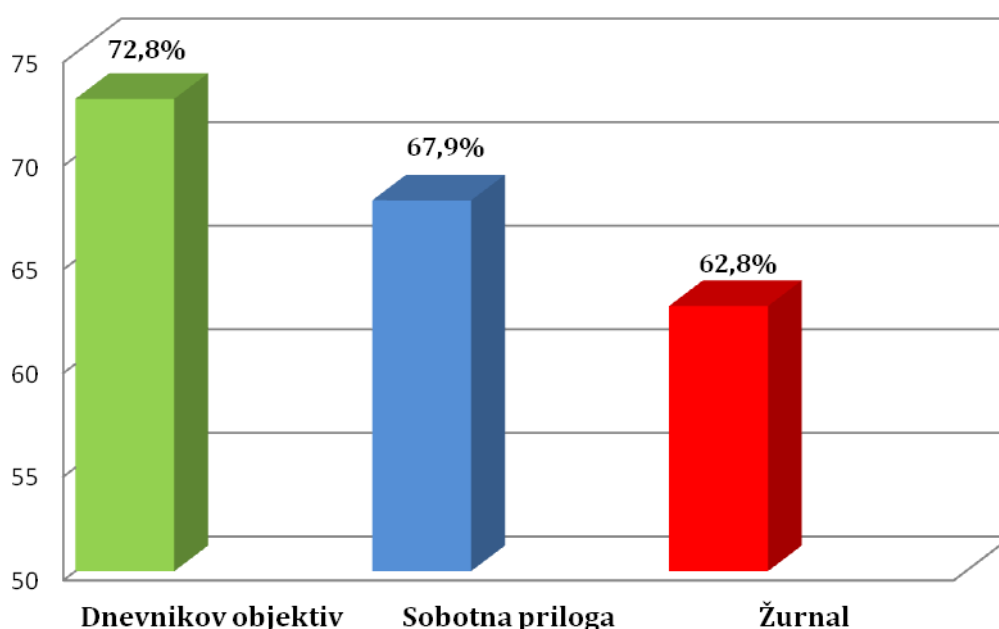
Pri člankih sem opazovala tudi vizualne lastnosti, kot je dolžina članka, prostor objave, naslov in slikovno gradivo. Z namenom, da sem lažje izvedla analizo, sem posameznim lastnostim glede na težo pripisala število točk. Večjo kot ima posamezna lastnost težo v

članku, več točk sem ji pripisala. Posamezni članek je lahko prejel največ 15 točk, saj je bilo 5 kategorij, največje število možnih točk pa je bilo 3.

Tabela 6: Ocena pomembnosti člankov po časopisih

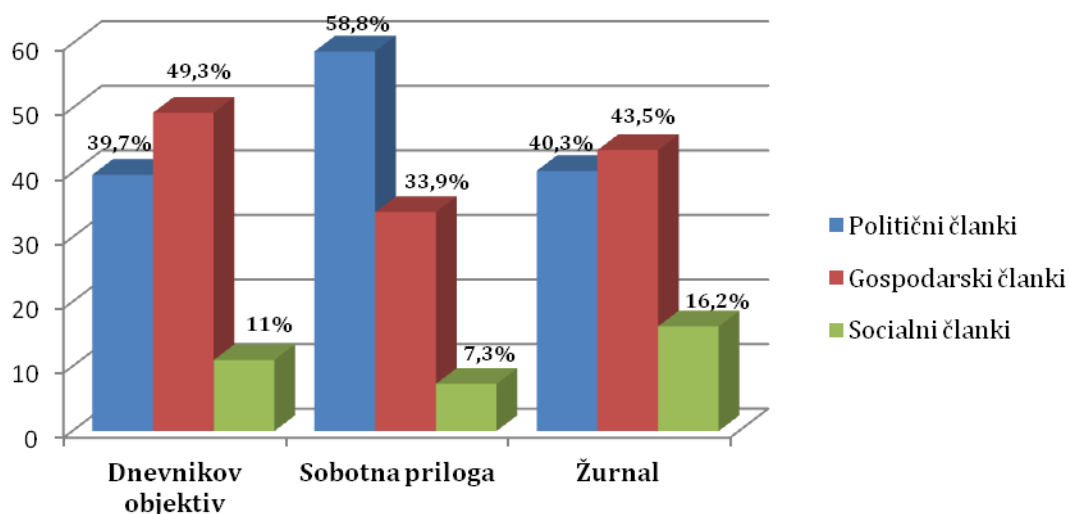
ČASOPIS	ŠTEVILO TOČK	ŠTEVILO MOŽNIH TOČK	ODSTOTKI
Dnevnikov objektiv	885	1215	72,8 %
Sobotna priloga	855	1260	67,9 %
Žurnal	951	1515	62,8 %

Grafikon 3: Ocena pomembnosti člankov po časopisih

Graf 3 nam prikazuje, kolikšen poudarek daje posamezen časopis videzu članka z namenom privabiti bralca. Točke nam povedo tudi, kolikšno pomembnost pripisujejo določeni vsebini oziroma članku. Večje število točk namreč pomeni, da je članek daljši, ima večji in udarnejši naslov in več slikovnih prilog. Iz grafa je razvidno, da je Dnevnikov objektiv zbral največ točk (oziroma 72,8 %), kar pomeni, da so imeli analizirani članki veliko slik, velike naslove itd. Sledi mu Sobotna priloga s 67,9 %, zadnji pa je Žurnal z 62,8 %.

Grafikon 4: Ocena pomembnosti člankov po časopisih glede na vsebino

Graf 4 nam ponovno potrdi navedene ugotovitve. Dnevnikov objektiv daje največji poudarek člankom z gospodarsko vsebino, kar se vidi tudi pri vizualni podobi članka (49,3 %). Sobotna priloga skuša bralce privabiti predvsem s članki s politično vsebino (58,8 %), pri Žurnalu pa so gospodarske in politične vsebine ponovno precej izenačene, kar pomeni, da časopis nobeni vsebini (politični ali gospodarski) ne daje »prednosti«, ampak sta obe približno enako pomembni.

Da bi lahko posamezne vsebine primerjala med seboj glede na pomembnost, ki jim jo časopis namenja, sem izračunala povprečno oceno, ki jo je časopis dobil glede na število vseh točk. Izračun nam pove, koliko je članek, glede na vsebino, dobil v povprečju točk.

Tabela 7: Gospodarski članki – povprečje točk

ČASOPIS	Število vseh točk	Povprečno število točk (možnih 15 točk)
Dnevnikov objektiv	436	11,18
Sobotna priloga	290	10
Žurnal	414	9,36

Najvišje povprečno število točk je pri gospodarskih člankih dobil Dnevnikov objektiv. Gospodarski članek je imel v povprečju 11,18 točke od možnih 15 točk. Najmanjše število točk v povprečju je imel članek v Žurnalu, in sicer 9,36.

Tabela 8: Politični članki – povprečje točk

ČASOPIS	Število vseh točk	Povprečno število točk (možnih 15 točk)
Dnevnikov objektiv	342	10,36
Sobotna priloga	503	10,27
Žurnal	383	8,91

Tudi pri političnih člankih ima najvišje povprečno število točk Dnevnikov objektiv, in sicer 10,36, iz česar lahko sklepamo, da namenja tako političnim kot gospodarskim člankom približno enako pomembnost. Najmanjše povprečje pa je imel pri političnih člankih Žurnal, 8,91 točke.

Tabela 9: Socialni članki – povprečje točk

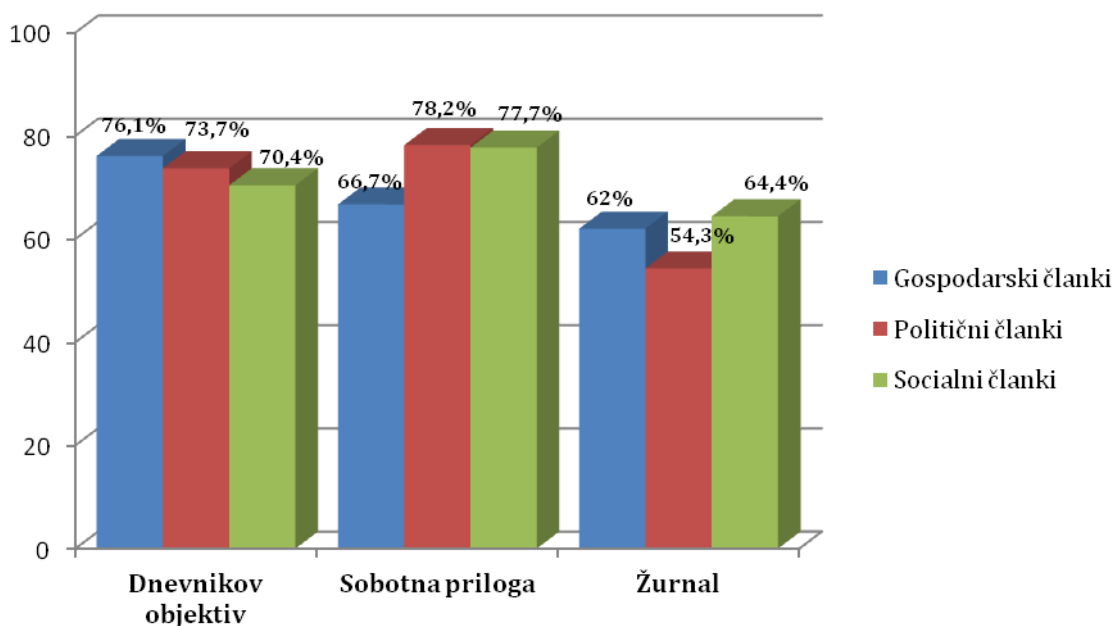
ČASOPIS	Število vseh točk	Povprečno število točk (možnih 15 točk)
Dnevnikov objektiv	97	10,78
Sobotna priloga	62	10,33
Žurnal	154	11

Žurnal je imel pri socialnih člankih najvišjo povprečno oceno 11 točk od možnih 15, kar je precej. Takoj za njim je bil Dnevnikov objektiv, ki je imel v povprečju 10,78 točke, ter na koncu Sobotna priloga s povprečjem 10,33. Žurnal med izbranimi časopisi daje v povprečju največji poudarek člankom s socialno vsebino.

4.3. PROSTOR OBJAVE

Ker prostor objave članka predstavlja pomembno vlogo pri privabljanju bralcev, sem z grafom 5 prikazala, kje so bili članki z določeno vsebino v posameznih časopisih največkrat objavljeni. Glede na prostor objave je članek prejel določeno število točk. Članki, ki so bili na naslovnici, osrednji članki v časopisu, večji intervjuji in pa kolumne glavnih urednikov so imeli največjo težo in so bili vredni 3 točke. Najmanj točk (1 točko) so prejeli članki na obrobju, kratki članki ter tisti na zadnji strani. 2 točki pa so prejeli članki, ki se niso uvrščali ne v prvo, ne v zadnjo kategorijo.

Grafikon 5: Prostor objave člankov

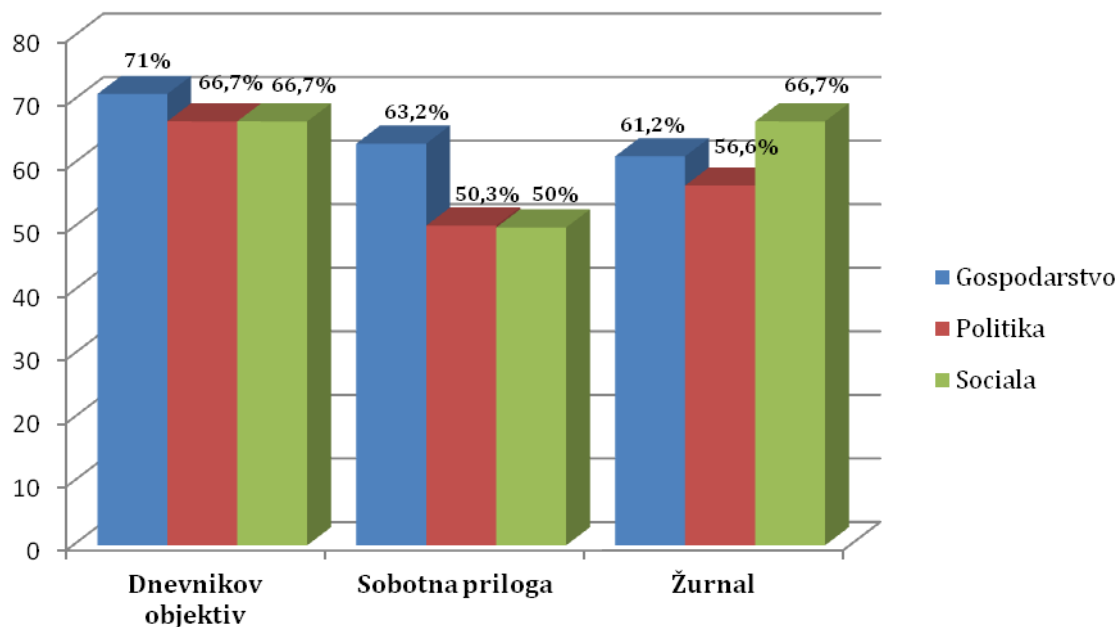
Iz grafa lahko razberemo, da imajo članki pri prostoru objave približno enako vrednost. V obdobju treh mesecev mojega raziskovanja so se politični, gospodarski in socialni članki v približno enaki meri pojavljali v prvi kategoriji. V Žurnalu so bili članki s socialno vsebino tisti, ki so se največkrat pojavljali na naslovnici ali pa kot osrednja tema, in sicer je bilo takšnih člankov kar 64,4 %. V Dnevnikovem objektivu so bili članki z gospodarsko vsebino tisti, ki so se največkrat pojavljali v prvi kategoriji, kar nam potrdi ugotovitev, da dajejo največ poudarka člankom z gospodarskimi vsebinami in tudi v obdobju mojega raziskovanja je bilo teh v časopisu največ. V Sobotni prilogi pa so članki s politično vsebino tisti, ki se največkrat pojavljajo v obliki osrednjih člankov in intervjujev, in sicer z 78,2 %. Teh člankov je bilo v Sobotni prilogi tudi največ, hkrati pa jim, kot sem ugotovila zgoraj, uredniki pripisujejo največjo pomembnost. Vseeno kakšnih večjih odstopanj ni, kar pomeni, da novinarji oziroma uredniki vsebinam pripisujejo približno enak pomen.

4.4. DOLŽINA BESEDILA

Ker imajo časopisi na voljo le določen prostor, ga morajo kar se da dobro izkoristiti. To pomeni, da morajo dobro premisliti, katerim vsebinam bodo namenili več prostora in katerim manj. Iz tega ponovno lahko vidimo, kako pomemben se jim zdi določen članek.

Glede na kriterij dolžine, ki sem ga določila, je daljši članek dobil 3 točke, srednje dolg 2 točki, krajši članek pa 1 točko.

Grafikon 6: Dolžina članka

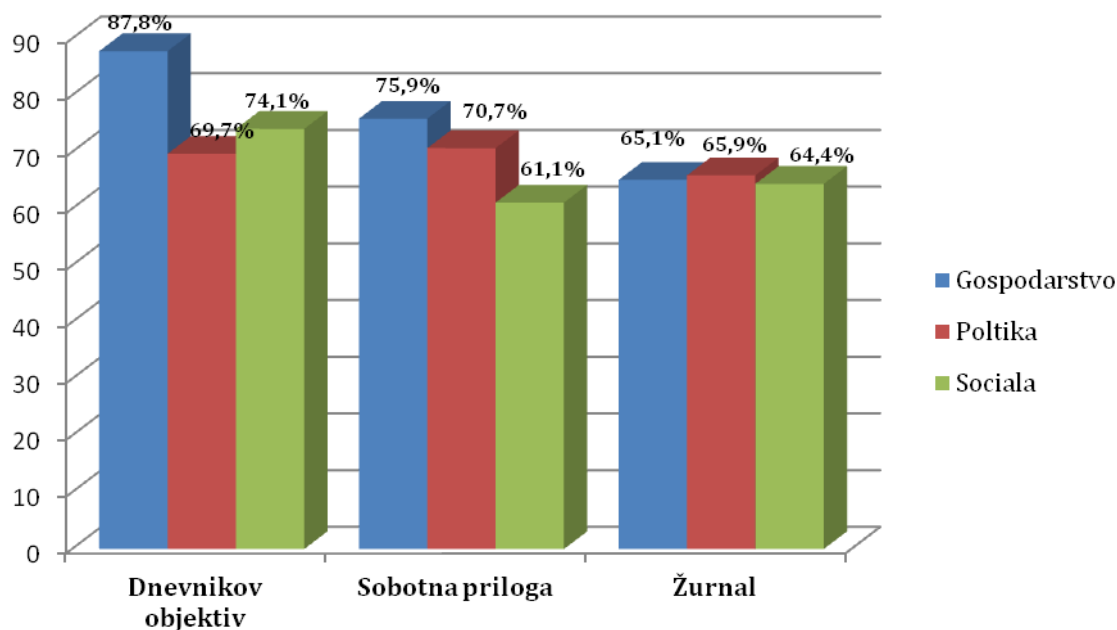

Graf 6 prikazuje, katerim vsebinam so časopisi namenili več prostora in katerim manj, torej katere se jim zdijo pomembnejše. Pri Dnevnikovem objektivu so vse tri vsebine, gospodarstvo, politika in sociala, precej izenačene. So pa bili vseeno v obdobju moje raziskave gospodarski članki tisti, ki so zasedli največ prostora (71 %). Tudi v Sobotni prilogi je bilo gospodarskim člankom namenjenega največ prostora (63,2 %). Zanimivo je, da je bilo tako pri Dnevnikovem objektivu kot pri Sobotni prilogi. Člankom s politično in socialno vsebino je namenjenega približno enako prostora. V Žurnalu pa je slika nekoliko drugačna. Najdaljši članki so bili namreč tisti s socialno vsebino, in sicer v 66,7 % primerov.

4.5. SLIKOVNA PRILOGA

Tudi slikovna priloga ima v časopisu pomembno vlogo. Poleg tega, da nakazuje na pomembnost članka, privabi bralca, in več kot je slikovnih prilog, bolj je članek zanimiv. Če je članek vseboval več slikovnih prilog, je dobil 3 točke, za eno slikovno prilogo 2 točki, če pa slikovne priloge ni bilo, je dobil 1 točko.

Grafikon 7: Slikovna priloga

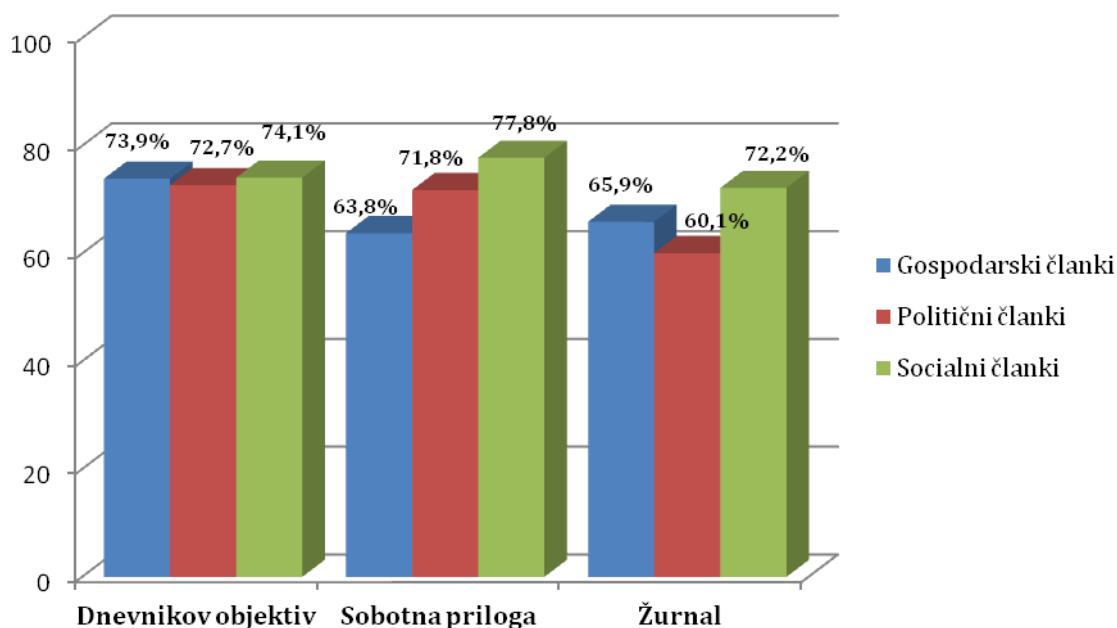

Največji poudarek slikovnim prilogam dajejo v Dnevnikovem objektivu, in sicer pri gospodarskih vsebinah (87,8 %). Sledijo članki s socialno vsebino, 74,1 %, ter politični, 69,7 %. V Sobotni prilogi so imeli ravno tako največ slikovnih prilog članki z gospodarsko vsebino, 75,9 %. Sledijo politični članki, 70,7 %, ter socialni članki z 61,1 %. V Žurnalu pa so posamezne vsebine med seboj precej izenačene, kar kaže na to, da je pri vseh vsebinah približno enako število slikovnih prilog.

4.6. VELIKOST IN UDARNOST NASLOVA

Velikost in udarnost naslova sta dve lastnosti, s katerima novinarji v časopisu privabljajo bralce. Večji kot je naslov in bolj kot je udaren, večjo težo ima članek, hkrati pa bo prej privabil bralca. Člankom, ki so bili udarni oziroma izstopajoči in so imeli velik naslov, sem dodelila po 3 točke. Po 1 točko pa je dobil članek z majhnim in nepreglednim naslovom.

Grafikon 8: Velikost in udarnost naslova

Pri vseh treh časopisih so socialni članki tisti, katerih naslovi so bili večji in bolj udarni. V Dnevnikovem objektivu so imeli članki s socialno vsebino v 74,1 % velik in udaren naslov. V Sobotni prilogi je ta razlika še malo bolj opazna, saj so imeli socialni članki v 77,8 % velik in udaren naslov, v Žurnalu pa v 72,2 %.

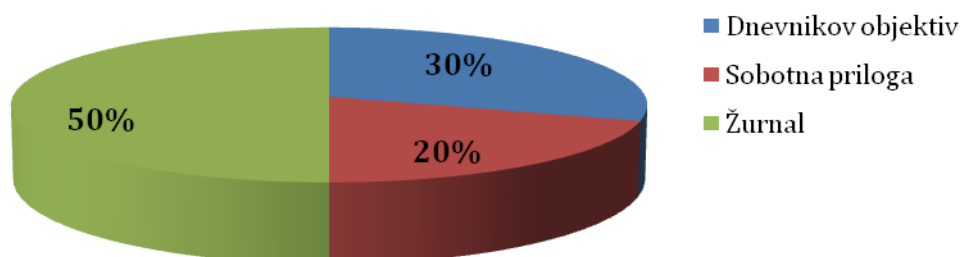
4.7. ANALIZA SOCIALNIH ČLANKOV

Pri člankih s socialno vsebino sem poleg gornjih lastnosti opazovala še vsebino članka, socialno temo, stil pisanja in novinarsko zvrst.

Tabela 10: Število socialnih člankov

ČASOPIS	ŠTEVILO ČLANKOV	Odstotki
Dnevnikov objektiv	9	30 %
Sobotna priloga	6	20 %
Žurnal	15	50 %
SKUPAJ	30	100 %

Grafikon 9: Število socialnih člankov

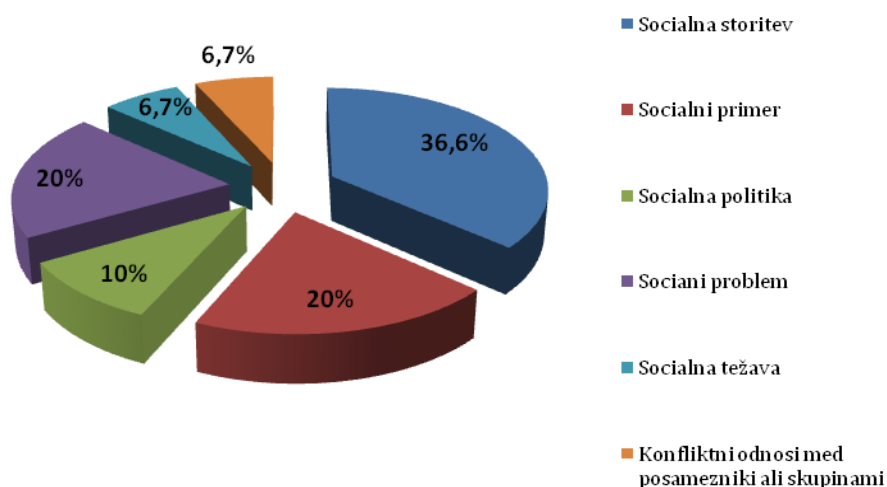

Iz grafa 9 lahko razberemo, da je bilo največ člankov s socialno vsebino objavljenih v Žurnalu (50 %), sledi Dnevnikov objektiv (30 %) in nazadnje Sobotna priloga z 20 %.

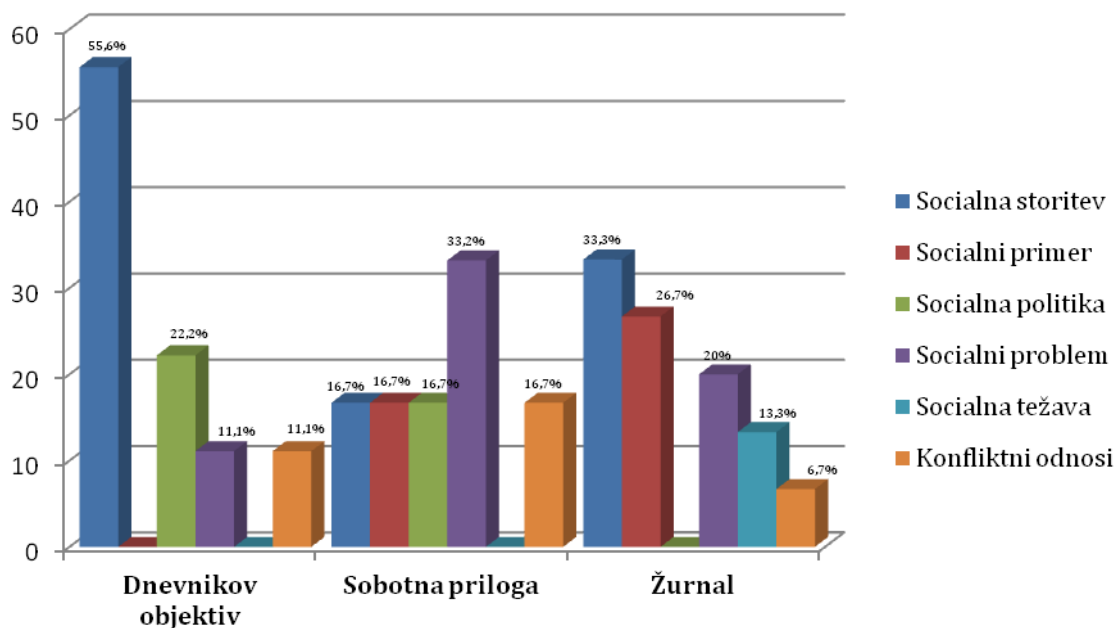
4.7.1. VSEBINA IN TEMA ČLANKA

Pri socialnih člankih sem si izpisala, o čem članek govori, torej kakšna je njegova vsebina, potem pa sem določila kategorije, v katere sem te vsebine uvrstila. Tabela je v prilogi. Za začetek me je zanimalo, kdaj se sploh neke socialne vsebine pojavijo v javnosti. Določila sem kategorije in članke na podlagi vsebine pripisala določeni socialni temi.

Grafikon 10: Socialne teme v člankih s socialno vsebino

Grafikon 11: Socialne teme glede na časopis

V socialnih člankih so se največ pojavljali članki o socialnih storitvah (36,6 %). Članki so se nanašali predvsem na domove za starejše, njihove storitvah ter povišanje cene, ki je bila v obdobju raziskave aktualna. Naslednji temi, ki sta se največ pojavljali, sta bili socialni problem (20 %) in socialni primer (20 %). V obdobju raziskave je bila zelo aktualna tema »spolna zloraba deklice s Koroške« in o tej temi se je v Žurnalu precej pisalo. Vendar pa je bil Žurnal edini, ki je o tem pisal. Dnevnikov objektiv in Sobotna priloga se te teme namreč sploh nista dotaknila. V zvezi s socialnim problemom se je pisalo o nasilju v družini, o alkoholizmu med Slovenci, nasilju nad ženskami, o socialno-ekonomskih razlikah v Sloveniji, revščini in brezposelnosti. Pojavile so se tudi teme, povezane s socialno politiko (10 %), in sicer v zvezi z Družinskim zakonikom in neenakostmi v Sloveniji. Teme, ki so se še pojavile, so se nanašale na socialne težave (6,7 %) in konfliktne odnose med posamezniki ali skupinami (6,7 %). V Dnevnikovem objektivu se o socialnih primerih sploh ni pisalo, medtem ko je bilo v Žurnalu 26,7 % člankov s takšno vsebino.

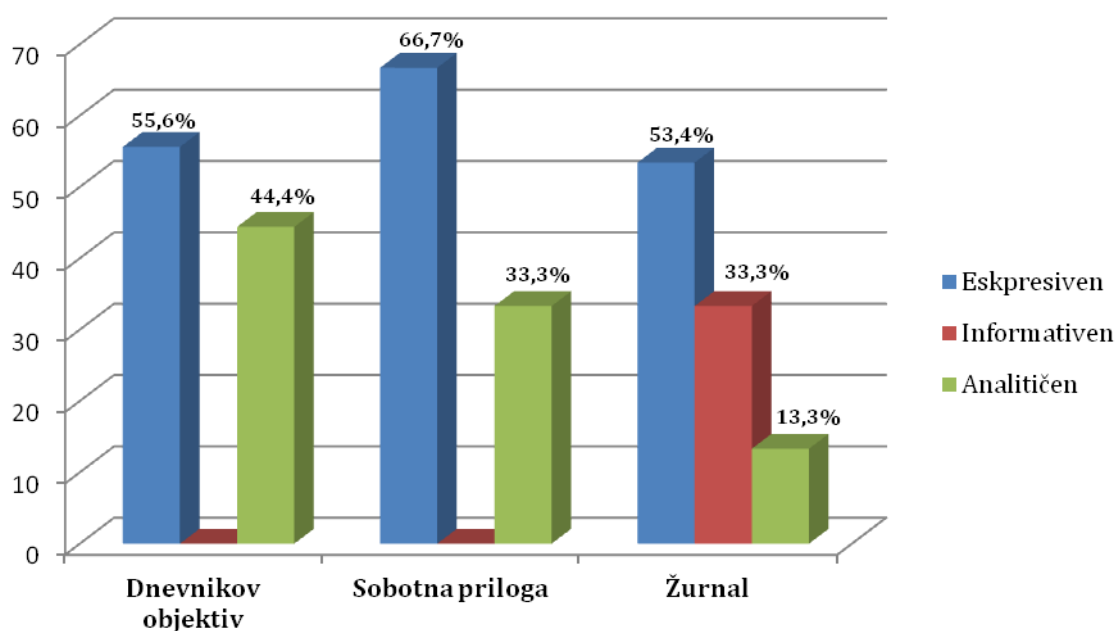
4.7.2. STIL PISANJA

Določila sem tri načine pisanja, ekspresivno (populistično), analitično (strokovno) in informativno. Na podlagi tega, kako je bil socialni članek pisan, sem ga razvrstila v eno kategorijo.

Tabela 11: Stil pisanja socialnih člankov

STIL PISANJA	Dnevnikov objektiv	Sobotna priloga	Žurnal	SKUPAJ	%
Ekspresivni	5	4	8	17	56,6 %
Informativni	0	0	5	5	16,7 %
Analitični	4	2	2	8	26,7 %
SKUPAJ	9	6	15	30	100 %

Grafikon 12: Stil pisanja socialnih člankov, glede na časopis

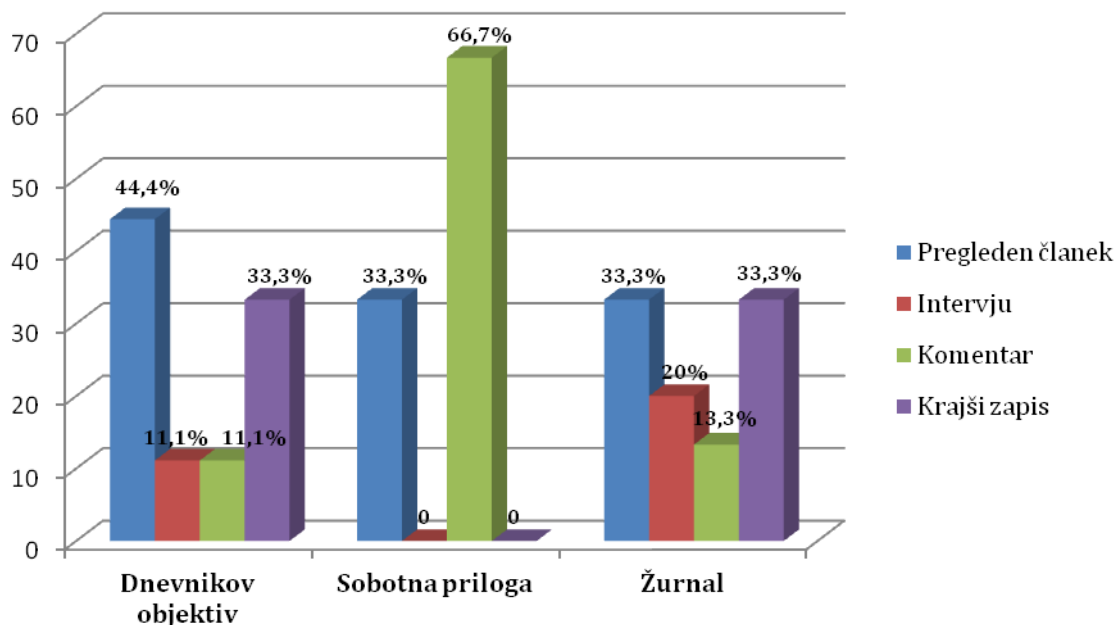
Iz grafa 12 lahko razberemo, da je pri pisanju člankov s socialnimi vsebinami prevladoval ekspresivni način pisanja. To je najbolj razvidno v Sobotni prilogi, kjer je bilo teh člankov 66,7 %. Informativnega stila pisanja v zvezi s socialnimi vsebinami v Sobotni prilogi in Dnevnikovem objektivu ni bilo. V Sobotni prilogi je bilo 33,3 % analitičnih oziroma

strokovnih člankov, v Dnevnikovem objektivu pa 44,4 %. V Žurnalu je bilo 53,4 % člankov pisanih na ekspresivni način, 33,3 % na informativni ter 13,3 % na analitični način.

4.7.3. NOVINARSKA ZVRST

Na koncu me je zanimalo še, v kakšni obliki oziroma v kateri novinarski zvrsti so članki s socialno vsebino pisani. Določila sem štiri kategorije (pregleden članek, intervju, komentar, krajši zapis/notica) ter članke razvrstila znotraj njih.

Grafikon 13: Novinarska zvrst socialnih člankov, glede na časopis

V Dnevnikovem objektivu so bili članki s socialnimi vsebinami pisani predvsem v obliki preglednih člankov (44,4 %). V Sobotni prilogi so prevladovali članki v obliki komentarja o določeni zadevi (66,7 %) in pregledni članki (33,3 %). Intervjujev in krajših zapisov ni bilo. V Žurnalu pa je bilo moč zaslediti vse novinarske zvrsti, in sicer je bilo največ preglednih člankov in krajših zapisov, 33,3 %, sledili so intervjuji z 20 % in komentarji s 13,3 %.

4.7.4. KONKRETNI PRIMER

S konkretnimi primeri iz svoje raziskave bi želela prikazati tri različne načine pisanja o socialnem delu ter s tem pokazati, kako se lahko članki med seboj razlikujejo in drugače vplivajo na bralca. Članke sem pridobila v času svoje trimesečne raziskave.

- Žurnal: 8. januar, 2011

www.zurnal24.si sobota, 8. januarja 2011

sobota, 8. januarja 2011 www.zurnal24.si

Deklica: Saj to tudi meni dedi dela

Slovenj Gradec. Policija še vedno ni ne potrdila ne ovrгла suma zlorabe dedka nad triletno deklico.

SAŠA BANJANAC LUBEJ

Pričevanje. Če držijo neuradne informacije Žurnala, da naj bi policija v primeru suma spolne zlorabe triletno deklico iz Slovenj Gradca pripravljala samo poročilo – in da torej ne bo nikogar ovadila –, bomo težko razumeli, da so lahko spregledali pretresljivo pričevanje sorodnice dekličine družine D. V. (ime in priimek sta znana uredništvu), ki je izjavo podala tudi kriminalistom.

Spomnimo: gre za deklico, ki jo je sodišče pravno-močno dodelilo materi, ki zadnjih nekaj mesecev živi v varni hiši, a je deklica še vedno pri očetu, saj policija še

vedno ni ne potrdila ne ovrгла suma spolne zlorabe, ki naj bi jo domnevno zagrešil dedek, materin oče, ko je deklica hodila k mami na dogovorjene sike. "Mami in dedi se tepeta in lupčkata," je deklica večkrat povedala D. V., ki je z deklico v več kot enem letu pogosto preživljala prosti čas. Opazila je, da je bilo vse v redu, dokler sta risali lišice, drevesa, ko pa je začela risati ljudi, je začela čeka-ti in se nasilno vesti – bodla jo je s svinčnikom in udarjala. Nasilno vedenje se je vedno kazalo po vrnitvi od mame in je izzvenelo, ko stikov ni bilo, je opazila D. V.

"Atec bo hud"

Ko sta se oktobra igrala zdravnika in medicinske sestre, je deklica v nekem trenutku povedala, da bo lutka v vagino dala injekcijo. "Zdaj bom še prst dala v luliko; če ne boš tiho, te bom atecu povedala, atec pa bo hud na tebe," je dekličine besede povedala D. V. "Res je bila jezna, ves sadizem je usmerila na punčko. Ko sem presenečeno rekla, da tega ne smemo, ker bo punčko bolelo, pa je odvrnila: 'Saj to tudi meni dedi dela'. V tisti paniki, ko vidiš

Triletni otrok ne bi lagal, vsi bi mu morali verjeti. Otroka se tega ne da naučiti, je prepričana naša sogovornica.

jezo v očeh deklice, ne veš, kaj bi rekel. Igro sva prekinili in šli lulat. Ko se je usedla na sklojko, je rekla: 'Zdaj pa fejest drži vrata, nasloni se, da ne bo kdo prišel, da bova morali luliko kazati tako kot pri mami.' Najprej nisem vedela, kaj naj naredim, potem sem vse

” Ne spoznam se na pravo, ampak ali bom morala sama potrkati sodnici na vrata s to izjavo? Pomemben je otrok in njegova duša, saj ne gre za kos železa!

D. V., sorodnica deklice

povedala dekličinem očetu, nekoliko pozneje pa tudi kriminalistu," je še povedala D. V. sicer zdravstvena delavka. Za komentar pričevanja D. V. smo prosili tudi dekličinega dedka, a se ni odzval na naše klice in sporočila. Pred časom je sicer vse obtožbe v zvezi z domnevno spolno zlorabo za Žurnal24 zanikal.

sasa.lubej@zurnal24.si

Slika 1: Saša Banjanac Lubej: Deklica: Saj to tudi meni dedi dela

- Dnevnikov objektiv: 12. marec, 2011

4 / objektiv / sobota, 12. marca 2011

v objektivu nasilje v družini

»Vsak dan se s strahom vračam iz šole, saj nikoli ne vem, kaj me bo doma čakalo. Tudi sama velikokrat posežem med očeta in mamo, ker nočem, da bi se kaj zgodilo. Tudi na kolenih sem ju že prosila, naj se nehaata prepirati... V takšnem okolju res ni prijetno odraščati. Mama si očeta ne upa zapustiti, ker sama nima nobenega mesečnega dohodka, je gospodinja.«

Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti

Tako je na spletni strani Mednarodne organizacije za preprečevanje nasilja v družini (MOPND) objavljena nova publikacija, ki se nanaša na nasilje v družini. V njej so predstavljene različne oblike nasilja v družini, njihove posledice in načini preprečitve. Publikacija je namenjena široki javnosti in vsebuje številne primerke in študije. Vsebuje tudi informacije o tem, kako lahko posamezniki pomagajo pri preprečevanju nasilja v družini. Publikacija je na voljo v več jezikih, vključno s slovenščino.

Naslednji, ki vendar težave

Kaj se je torej zgodilo? Vsebinski del publikacije je razdeljen na pet delov. Prvi del se nanaša na definicijo nasilja v družini in na to, kaj to pomeni. V drugem delu so predstavljene različne oblike nasilja v družini, vključno s fizičnim, psihičnim, spolnim in ekonomskim nasiljem. V tretjem delu so predstavljene posledice nasilja v družini za posameznike in družino. V četrtem delu so predstavljene načini preprečitve nasilja v družini. V petem delu so predstavljene primerke in študije, ki kažejo na učinkovitost različnih intervencij.

Številna so poročila o nasilju v družini

Podatki iz leta 2008, ko je nasilje v družini svetovno povzročilo 1,1 milijarda smrtnih primerov, kažejo, da je nasilje v družini ena od glavnih vzrokov smrti in invalidnosti. V Sloveniji je leta 2008 poročeno o 1.100 primerih nasilja v družini. Vsi primeri nasilja v družini niso poročeni, saj mnogi posamezniki ne želijo poročiti o nasilju v družini. Podatki kažejo, da je nasilje v družini prisotno v vseh družinah, ne glede na socialno-ekonomski status, izobrazbo ali druge dejavnike.

Število kaznivih dejanj zaradi nasilja v družini po policijskih upravah

Policijska uprava	2009	2010
PU Ljubljana	100	80
PU Maribor	40	30
PU Nova Gorica	20	15
PU Ptuj	10	8
PU Celje	15	12
PU Kranj	10	8
PU Koper	10	8
PU Murska Sobota	10	8
PU Slovenj Gradec	10	8
PU Velenje	10	8
PU Zavrč	10	8
PU Domžale	10	8
PU Hrpelje-Kozina	10	8
PU Jesenice	10	8
PU Kočevje	10	8
PU Krško	10	8
PU Laško	10	8
PU Metlika	10	8
PU Novo mesto	10	8
PU Pivka	10	8
PU Radenci	10	8
PU Sevnica	10	8
PU Šentjur	10	8
PU Škofja Loka	10	8
PU Tolmin	10	8
PU Trzin	10	8
PU Vojkova	10	8
PU Zagorje ob Savi	10	8
PU Zelenka	10	8

Številni so kaznivih dejanj zaradi nasilja v družini po policijskih upravah

Podatki kažejo, da je nasilje v družini prisotno v vseh družinah, ne glede na socialno-ekonomski status, izobrazbo ali druge dejavnike. Podatki kažejo, da je nasilje v družini prisotno v vseh družinah, ne glede na socialno-ekonomski status, izobrazbo ali druge dejavnike. Podatki kažejo, da je nasilje v družini prisotno v vseh družinah, ne glede na socialno-ekonomski status, izobrazbo ali druge dejavnike.

Zakaj žrtve ne pobežejo iz začaranega kroga?

Govoriti o nasilju v družini je precej občutljivo, ker gre za temo, ki je mnogim ljudi blizu. Vendar je pomembno, da se zavedamo, da nasilje v družini ni samo stvar preteklosti, ampak je še vedno prisotno v našem sodobnem družbenem okolju. Žrtve nasilja v družini se ne morejo enostavno odločiti, da pobežejo iz začaranega kroga, saj so pogosto v stanju strahu in nevednosti. Poleg tega so mnoge žrtve nasilja v družini povezane s kompleksnimi psihološkimi težavami, ki jih ni enostavno prebiti. Vendar pa je pomembno, da se zavedamo, da nasilje v družini ni normalno, in da lahko žrtve nasilja v družini dobijo pomoč in podporo, ki jim jo potrebujejo.

Slika 3: Petra Mlakar: V objektivu – Nasilje v družini: Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti (1. del)

Tatjana Mušič

Treba je skrbeti za pravice vseh strani in paziti, da domnevni storilec ne boš naredil krivice.

Katja Zabukovec Korin

Nekateri se odločijo, da odgovornosti za svoje vedenje ne bodo sprejeli, za svoje počette krivijo partnerko, taččo, socialno delavko, ministrico za notranje zadeve, ves svet ...

Dr. Zoran Pavlovič

Situacije, v katerih se sproži nasilje, izhajajo iz človekovega zgodnjega otroštva.

Spela Veselič

Kriza je vdira tudi v varne hiše.

Dr. Ljubica Marjanovič Umek

Do polnoletnosti mora biti postavljanje jasnih meja običajno.

Luknje, ki jih bo treba zakrpati

Eden večjih problemov po uveljavitvi nove zakonodaje je pomanjaj mreže nastanitev. Teda nastopijo, ko so žrtve nasilja ljudje s posebnimi potrebami, stariji ali pa so povzročitelji nasilja mladoletni, saj posebnih nastanitev zanje ni. In pa v materinskih domovih, varnih hišah in zavetnih za ženske pri nas trenutno na voljo skupaj 355 mest.

Najbolj kritične so trenutno nastanitvene tedare z mladoletnimi povzročitelji nasilja v družini. »Ne moremo mladoletnega nasilnika pustiti na cesti sredi noči, ko mu policija izreče prepoved približevanja, v krizni center pa ga prav tako ne moremo dati,« opozarja Darja Kuzmanč Korova.

Pri starejših so tedare globlje narave, saj nasilje, ki se jim dogaja, pogosto sploh ne prepoznajo. »Nekaj, kar je nasilje po zakonodaji, kot je na primer ekonomsko nasilje, se jim zdi popolnoma samonamevno. Tako se jim pogosto zdi povsem običajno, da imajo njihovi potomci nadzor nad njihovim denarjem, njim pa odmerjajo samo lepino,« opreje Kuzmanč Korova. »Vprašamo starejšega, koliko ima pokojnine, pa ne ve, kar nekdo drug čepolaga z njo. Pravi, da si jo ni pripravljen, saj mu sorodnik prinese vse, kar potrebuje, tudi če mu ne naroči. A ko vprašamo, ali se mu tak način zdi ustrezen, odikima in prstavi, da je mislil, da tako pač mora biti.« To pa ne pomeni, da vsi, ki imajo nadzor nad denarjem starejših, te osebe zlorabljajo, opozarja Kuzmanč Korova.

Ceprav sogovorniki trdijo, da so Slovenci manj tolerantni do nasilja, kot so bili nekoč, pa je za mag. Ano Vodičar z ministrstva za delo, družino in socialne zadeve nenavadno, da je predlog družinskega zakonika razburil duhove z načedom, da je telesno kaznovanje in ponižujoče ravnanje z otroki nedopustno. »Čeprav gre za otroke, ki vstopajo na različne skupine, različne tolerance nasilja le nismo dosegli. Ljudje se še vedno niso počutili s prepričanjem, da ni upravičena nobena stopnja in prav tako nobena oblika nasilja,« se čuti Vodičarja.

Z nasiljem je človeška vrsta žival in imagovala služi vse zgodovine, tako da je bilo do nedavnega to sestavni del življenja. Izpostavljajo psiholog dr. Zoran Pavlovič, direktor Svetosvalnega centra za otroke, mladoletnike in starije ljubljana. A stereotipi so vendarle zrahljali, je prepričana Mušičeva. Ljudje so bolj občutljivi za nasilje in imajo več poguma. »Včasih smo od sosedov, znancev, sorodnikov nedolgo dobili kake priprave, danes jih je bistveno več.« Predvsem možnost anonimne prijave je postojanje o nasilju povečala, mnoge med njimi se takoleže za utemeljene.

Nemogoča prisila

Policisti se, ko nasilje prijavijo tretja oseba, včasih srečajo s težavo, saj žrtev nasilja le ne prizna zlorabe zavrača, pravi Mušičeva, zato tudi ni pripravljeni sodelovati. Žrtev pravi, da jo je sicer nekdo udaril, a od tega je še kakšen teden, prav tako pa je storilec obljubil, da tega ne bo več počel. A operativci za nasilje ni, pravi Mušičeva, zato ga je treba končati takoj ter poslati pomoč za žrtev in za nasilnika. »Treba je vedeti, da gre za namerno vedenje, ki se stopnjuje,« pravi.

S povzročitelji nasilja se ukvarjajo tako centri za socialno delo kot nevladne organizacije z njim namenjenimi programi. Teh programov bi moralo biti več, storilci pa bi morali biti obvezno vključeni vanje, ne le, če to želijo, je prepričana Mušičeva. »To bi bila dolgoročna zaščita žrtev. Kajti če se bo nasilnika rešila ena žrtev, si bo ta poskal drugo.«

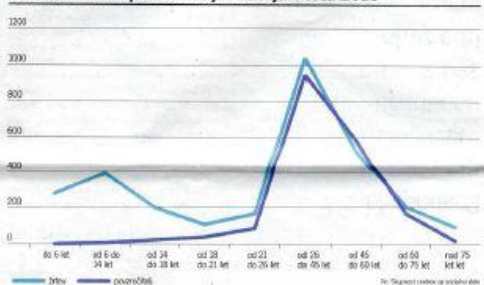
Ana Vodičar opozarja, da to ni tako enostavno. »Prisila je sporna, gre za polnoletne osebe. Enako kot ne more nihče ukazati nekemu, naj se začne zdraviti zaradi alkoholizma, pač pa mu to lahko le priporoči, tudi nasilnika ne more nihče prisiliti, naj se vključi v program. Pomembno je, da prednosti tega ugotovi sam.«

Najbolj pomembna pa je preventiva, ki se prava prava začne na prvem zvezi, pravi Mušičeva. V prvem partnerskem odnosu morajo tanje in dekle paziti, da ne bi bila moška avtomatično prevzela odločanja, hodka pa podpiranje. Edino to bi nasilje zrediciralo na minimum, je prepričana. Tako bi dobili nam prijet z vado in dvajset let trajajočim nasilju, manj prijet iz bolnišnice ali celo s poškodbam podlegel.

Tako kot za vse, kar ljudje počnejo, tudi na nasilje obstajajo genetske osnove, pojasnjuje Pavlovič. Situacije, v katerih se sproži nasilje, izhajajo iz človekovega zgodnjega otroštva – otrok se počuti ogroženega in se odzove z nasiljem. Če se ne nauči obvladovati svojih impulzov za jezo, frustracijo, mu nasilna reakcija pride v navado. Težava navad pa je, da se ciklično ponavljajo, torej da se po začasnem olajšanju, sprostitvi, bilta nov val nasilja. Tak človek se mora naučiti, da so čustva, ki so svobodna, ločena od dejanj, da je za svoja dejanja odgovoren sam. »Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti,« Pavlovič ponazarja ločitev čustev od dejanj.

V Društvu za nenasilno komunikacijo so se lani ukvarjali z malo manj kot 150 storilci nasilja. V programu Trening socialnih veščin za storilce nasilja najprej podajajo predavanja o nasilju in nenasilnem reševanju težav, temu pa lahko sledijo individualni svetovalni pogovori. Cilj dela s storilci je, da spoznajo, da imajo zaradi nasilja, ki so ga povzročili ali ga še povzročajo, težave življenja in da je edini način, da nehajo povzročati nasilje, ta, da sprejmejo odgovornost za vsako svoje dejanje. »Če mislijo, da povzročajo nasilje, ker jim žena krivica in nimajo drage izbire, ne bodo spremenili svojega vedenja, ampak bodo poskušali doseči spremembo ženskega vedenja, kar nasilja ne more ustaviti,« pravi Knji Zabukovec Korin. Zato se storilci najprej udeležijo izobraževalnih skupin, ki so zanje različne, ko so torej v podobnih situacijah v preteklosti povzročali nasilje. »Šele ko povzročitelji nasilja sprejmejo, da niso nikoli, razen v primeru samosobranosti, upravičeni uporabiti na-

Starost žrtev in povzročiteljev nasilja v letu 2010

Največ žrtev in nasilnežev po starosti sodi v najbolj aktivno obdobje življenja. Takrat imajo ljudje največ moči, da si urejajo svoje življenje, pravi Spela Veselič (tudi povprečna starost uporabnic Društva SOS telefon je 36 let). Ne smemo pa tega enačiti s prvim pojavom nasilja – povprečno traja sedem let, preden žrtev poiščejo pomoč.

silja in se naučijo svojo moč nati drugie, začnejo zavestno spreminjati tudi svoje vedenje.

S programom pa ni mogoče odpraviti nasilnega vedenja pri vseh povzročiteljih nasilja. »Nekateri se odločijo, da odgovornosti za svoje vedenje ne bodo sprejeli, za svoje počette krivijo partnerko, taččo, socialno delavko, ministrico za notranje zadeve, ves svet...« Prepričani so, da se z uporabo nasilja samo branijo, do česar imajo pravico, ali pa jih je tako strah posledic nasilnega obračuna, da lažno nasilje v celoti zanikajo.

Centri za socialno delo se običajno srečajo s primeri nasilja v družini, ki se je pred prvo prijavo dogajalo daljše obdobje. Prvi glavni inspektor RS za delo mag. Borut Brezovar. Med 1928 primeri, s katerimi so se centri ukvarjali lani, so na socialni inspekciji obravnavali 13 pobud za izredni inšpekcijski nadzor. »Večinoma je šlo za obravnavo psihičnega nasilja,« pravi Brezovar. »Značke fizičnega nasilja je lažje prepoznati, s preprečevanjem in sankcioniranjem pa je tudi bistveno več zaskrben.« V dveh primerih, ki so ju pod drobnogled vnel socialni inspektorji, so neupornosti po Brezovarjevih besedah pomembno vplivale na obravnavo nasilja v družini. »V prvem primeru so naloge, povezane z obravnavo nasilja v družini, opravljale strokovne delavke s primarno delovnih izobrazbo.« V drugem primeru pa center in druge organizacije niso prepoznali več let trajajočega psihičnega nasilja. Nasilniot ga je udeležaj stori različne oblike nadzora, na center in na druge ustanove pa je naslavljal pozive za pomoč. Partnerka naj ne bi bila učinkovita pri vzgoji otrok in institucije so mu pomagale. Do več letih neustavne vzgoje sodelovanja pa so spoznali, da so nasilnežu le pomagale pri nadzorovanju žene.

Če ženska reče ne, misli ne!

Storilci kot neprimerno najprej prepoznajo fizično nasilje nad partnerko, zato najprej prenehajo uporabljati to vrsto nasilja, pojasnjuje Katja Zabukovec Korin. Šele kasneje prepoznajo psihično, spolno in ekonomsko nasilje. »O spolnosti so tako slabo ozaveščeni, da pogosto verjamejo, da ženska res misli da, ko reče ne.« Mislijo tudi, da jim telo partnerke na neki način pripada, zato se kaj dosti ne sprašujejo o njenih željah in potrebah. Vado, da oni dobijo, kar želijo ali potrebujejo.

Psihično nasilje je zelo razširjeno, storilci pa ga težje prepoznajo, saj žaljivke, poniževanje, ustrahovanje jemljejo kot normalen del vsakega odnosa. Mislijo tudi, da je bolje, da partnerka uzmernjajo kot udarilo, saj naj besede ne bi bolele. Ekonomsko nasilje pa je tako povezano s tradicionalno delitvijo del med moškimi in ženskami, da mnogi zmotno mislijo, da je naloga moških, da razpolagajo z denarjem in samovoljno sprejemajo odločbe o porabi denarja.

Slika 4: Petra Mlakar: V objektivu – Nasilje v družini: Če si jezen, to še ne pomeni, da moraš nekoga udariti (2. del)

Iz člankov lahko opazimo razliko med socialnim člankom, objavljenim v Žurnalu, ki spada med rumeni, senzacionalistični tisk, ter Sobotno prilogo in Dnevnikovim objektivom, ki veljata za strokovna časopisa. Članek v Žurnalu govori o domnevni spolni zlorabi deklice s Koroške. Žurnal spada med senzacionalistični tisk, kar je iz tega članka zelo lepo razvidno. Poudarek je na vizualnih značilnostih, s katerimi bralce pritegnejo, kot je velik in udaren naslov, napisan tako, da bralca nemudoma pritegne. Kot pravi Luthar (v Luna Saavedra 2007: 39), tipografija (oblika) in fotografija v novinarsko delo vneseta čustva in prispevata k interpretaciji dogodka po vizualnih sredstvih. Članek vsebuje velik in udaren naslov ter veliko sliko žalostne deklice, s katerima privabijo bralce in vplivajo na njihovo mnenje oziroma jim ga oblikujejo. V članku ne zasledimo nobenih objektivnih dejstev, zanj je značilna subjektivizacija in ekspresivni stil pisanja.

Drugi primer članka je iz Sobotne priloge. Članek je napisal gejevski aktivist Miha Lobnik. Dejstvo, da so v Sobotni prilogi objavili članek gejevskega aktivista, se mi zdi zelo pozitivno. In čeprav je članek, tako kot tisti iz Žurnala, pisan ekspresivno, je moč zaslediti ogromne razlike. Naslov članka je v primerjavi z drugimi naslovi manjši, vendar še vedno izstopajoč. Članek vsebuje sliko, vendar ta slika ni tako velika kot pri Žurnalu. Čeprav je tudi ta članek pisan ekspresivno, je v njem vseeno zaslediti malo več strokovnosti in objektivnosti. In čeprav sem prepričana, da je marsikateri bralec na ta članek nemudoma odgovoril v pismu bralcev, bi moralo takšnih člankov v časopisih biti več.

Tretji članek pa je iz Dnevnikovega objektivna in govori o nasilju v družini. Gre za strokovni članek, v katerem je bilo zajeto mnenje več strokovnjakov. Članek je napisan objektivno, subjektivizacije ni. Poleg vsega tega je napisan tako, da bralca pritegne. Velik udaren naslov, veliko slik in grafov, poleg tega pa je vsebina poučna in ima pozitiven vpliv na bralca. V članku je predstavljeno tudi Društvo za nenasilno komunikacijo in Društvo SOS telefon. Prepričana sem, da bi večje število takšnih člankov pripomoglo k pozitivnejši podobi socialnega dela v javnosti.

5. RAZPRAVA

Glavne ugotovitve moje raziskave so naslednje:

- Socialnih člankov je v primerjavi s političnimi in gospodarskimi članki občutno manj. Največ člankov s socialno vsebino je bilo v Žurnalu, medtem ko v Dnevnikovem objektivu prevladujejo članki z gospodarsko vsebino, v Sobotni prilogi pa članki s politično vsebino. Najmanj socialnih člankov je bilo v Sobotni prilogi.
- Vizualne lastnosti članka v časopisu igrajo zelo pomembno vlogo, saj je tako članek za bralca bolj zanimiv. Hkrati pa vizualne lastnosti povedo, kako pomembna je neka tema oziroma kakšno pomembnost ji pripisuje časopis. Ugotovila sem, da največji poudarek vizualnosti dajejo pri Dnevnikovem objektivu, in sicer z velikimi in udarnimi naslovi, dolgimi članki in večjim številom slikovnih prilog. Pri tem so gospodarske vsebine tiste, ki prevladujejo in katerih vizualne lastnosti najbolj poudarjajo, kar seveda ni presenetljivo glede na dejstvo, da je bilo ravno gospodarskih člankov v času moje raziskave objavljenih največ. V Sobotni prilogi je največji poudarek na političnih člankih, katerih je bilo tudi največ objavljenih. V Žurnalu so politične in gospodarske vsebine precej izenačene, iz česar izhaja, da obema vsebinama pripisujejo približno enako pomembnost. Med vsemi tremi analiziranimi časopisi največjo pomembnost socialnim temam pripisujejo v Žurnalu, kar kaže povprečna ocena izračunanih točk. Članek s socialno vsebino v Žurnalu je v poprečju prejel 11 točk od 15. Pri tem moramo upoštevati, da Žurnal velja za senzacionalistični, rumeni tisk, za katerega so značilni veliki in udarni naslovi, velike slike in veliko slikovnih prilog.
- Prostor objave je ena izmed lastnosti, ki kaže na to, kako pomembna je določena vsebina. V Žurnalu so bili članki s socialno vsebino tisti, ki so se največkrat pojavljali na naslovnici oziroma kot osrednji članki in intervjuji. To bi lahko bila zelo pozitivna ugotovitev, če bi bili ti članki pozitivni in ne različne afere, tragični dogodki oziroma kritika socialnih storitev, kot je značilno za Žurnal.
- Na pomembnost določene vsebine kaže tudi dolžina članka. Ker ima časopis omejen prostor, morajo novinarji dobro premisliti, kateri vsebini bodo ta prostor namenili. Daljši kot je članek, več prostora so določeni vsebini namenili, kar kaže na njeno

pomembnost. V Dnevnikovem objektivu in Sobotni prilogi so bili to članki z gospodarsko vsebino. Glede na to, da se je v času raziskave precej pisalo o gospodarski krizi, malem delu, aferi »čista lopata«, to niti ni tako presenetljivo. Je pa zanimiva ugotovitev, da so bile v Žurnalu ponovno socialne vsebine tiste, katerih članki so bili najdaljši in jim je bilo namenjenega največ prostora.

- Podobno kot z dolžino članka je tudi s slikovno prilogo. Zaradi omejitve s prostorom morajo novinarji paziti, koliko slik bodo objavili in pri katerih člankih. Zavedati pa se je treba, da so pogosto ravno slikovne priloge tiste, ki bralce pritegnejo k branju. Največ slikovnih prilog sem zasledila v Dnevnikovem objektivu, in sicer pri člankih z gospodarskimi vsebinami. V Sobotni prilogi so slikovne priloge ravno tako prevladovali pri člankih z gospodarsko vsebino. Pri Žurnalu pa so bile vsebine med seboj precej izenačene, saj ima čisto vsak članek v Žurnalu sliko.
- Velikost in udarnost naslova sta ravno tako zelo pomembni vizualni lastnosti članka. V vseh treh časopisih so bili socialni članki tisti, ki so imeli največje in najbolj udarne članke. Kaj to pomeni? Odvisno za kakšne vrste člankov gre. Naslov je tisti, katerega bralec najprej prebere in bo že vnaprej vplival nanj. Če vzamem za primer naslove v različnih medijih, npr. »CSD ni storil dovolj«, »Sociala rada služi«, »Socialne službe so zatajile« itd., vidimo, da na bralca vplivajo, še preden si članek prebere. Takoj si izoblikuje določeno mnenje o zadevi, pa čeprav po navadi ne gre za objektivne članke, ampak je v njih predstavljena le ena plat zgodbe. Vse to so orodja za pridobivanje bralcev ter za vplivanje na njihovo mnenje in njegovo oblikovanje. Pri tem se marsikateri bralec sploh ne zaveda, kako mediji s takšnimi potezami vplivajo na njih ter na njihovo podobo tako o socialnem delu kot tudi o svetu nasploh.
- Kot sem že omenila, je bilo največ člankov s socialni vsebino objavljenih v Žurnalu, in sicer kar 50 %. Sledil je Dnevnikov objektiv, 30 %, in Sobotna priloga z 20 %. Ob tem se mi je porajalo vprašanje, zakaj je tako. To ugotovitev bi lahko povezala z dejstvom, da je Žurnal senzacionalistični časopis, ki deluje po formuli kri, seks in denar, začinjeno z nasiljem in prikazovanjem trpljenja »ponižanih in razžaljenih, vse z namenom zadovoljevanja potreb najširšega občinstva« (Košir, Ranfl 1996: 37). In ravno ti ponižani in razžaljeni so po navadi »glavni junaki« v teh zgodbah, ki jih objavlja Žurnal. Po drugi strani pa naj bi bila Dnevnik in Delo strokovna medija, še

posebej njuni prilogi, in kot strokovni medij ne namenjata posebne pozornosti vsakdanjim »rumenim« zgodbam, ampak do sporočenega ohranjata kritično razdaljo. Posledično torej v teh dveh časopisih ne bomo zasledili člankov, ki govorijo o aferah in »aktualnih« tragičnih dogodkih, ampak bolj strokovne teme, pisane objektivno in kot pravita Košir in Ranfl (1996: 37), teme, ki govorijo o velikih, družbeno pomembnih dogodkih, kot tudi teme, ki zanimajo majhne, marginalne javnosti. Dnevnikov objektiv v času moje raziskave ni poročal o nobenem socialnem primeru, Sobotna priloga pa je predstavila zgodbo izbrisanega in nevidnega delavca. Medtem pa je Žurnal edini skoraj v vsaki številki pisal o spolni zlorabi deklice s Koroške. Obratno pa sta Dnevnikov objektiv in Sobotna priloga edina pisala o temah v zvezi z novim družinskim zakonikom, ki je bil v tistem času zelo pogosta tema v medijih, Žurnal pa ni imel niti enega članka, nanašajočega se na socialno politiko. Menim, da to zelo veliko pove o časopisu in njegovi »strokovnosti«. Hkrati bi se morali vprašati, kakšen brezplačnik bere večina Slovencev in ali je pri vsem tem sploh še čudno, da je podoba socialnega dela v javnosti takšna, kot je.

- O socialnem delu oziroma o socialnih vsebinah se večinoma piše ekspresivno oziroma populistično. V vseh treh časopisih je ta stil pisanja prevladoval. V Dnevnikovem objektivu in Sobotni prilogi je bilo moč zaslediti tudi precej analitičnih oziroma strokovnih člankov, v Žurnalu pa je bilo takšnih člankov občutno manj. Vendar pa za razliko od Žurnala v Dnevnikovem objektivu in Sobotni prilogi ni bilo nobenega informativnega članka. To je verjetno povezano z dejstvom, da gre za strokovni prilogi, informativni članki pa so objavljeni v Delu in Dnevniku, ki izhajata vsak dan.
- V Žurnalu se socialne vsebine pojavljajo predvsem v obliki krajših zapisov ali pa preglednih člankov. Gre za dve skrajnosti, sredine je bolj malo. To pomeni, da so članki ali na naslovnici oziroma kot neka osrednja tema ali pa jih je komaj zaslediti, so nekje na obrobju, tako da jih bralec komaj opazi. V Sobotni prilogi se socialni članki pojavljajo predvsem kot komentarji, torej kot komentar na neko problematiko, ki pa v časopisu nima tolikšne vrednosti. Največ preglednih člankov o socialnih vsebinah je v Dnevnikovem objektivu.

Zgornje ugotovitve nam povedo, da je socialno delo v medijih še vedno marginalizirana tema, posebej v primerjavi s politiko in gospodarstvom. Ko se piše o socialnih vsebinah, se

o njih na žalost piše večinoma na senzacionalističen, ekspresiven način. To posledično vpliva na negativno podobo socialnega dela v javnosti. Mediji z velikimi in udarnimi naslovi privabijo bralca in mu že vnaprej oblikujejo mnenje. Jernejčič (v Škornik 2009: 44) pravi, da novinar v prispevek o nesrečah, tragedijah, goljufijah in zasebnosti vplete emocije in moralne sodbe, ki prispevajo k dramatičnosti. Poleg natančnega opisa dogodka novinar doda še velik barvni in kričeč naslov ter fotografije, ki so lahko šokantne in pretresljive že na prvi pogled ali pa k posebnosti in pretresljivosti prispeva tekst pod fotografijo. Vse to je moč zaslediti v Žurnalu in kot najbolj brani tiskani medij v Sloveniji ima s svojimi članki močan vpliv na javnost. Tako mogoče sploh ni presenetljivo, da je podoba socialnega dela v javnosti takšna, kot je. Vseeno pa obstajajo tudi izjeme. Te izjeme nam povedo, da je mogoče o socialnem delu pisati tudi drugače, na pozitiven način, objektivno in strokovno. Takšen primer sta Dnevnikov objektiv in Sobotna priloga, kjer lahko pogosto zasledimo članke, katerih avtorji so socialni delavci, profesorji na naši fakulteti itd. Tudi v Sobotni prilogi smo lahko zasledili članek, katerega avtor je gejevski aktivist. Vse to so primeri dobre prakse, ki bi morali biti za vzgled tudi drugim medijem. Vizualne lastnosti članka imajo očitno zelo pomembno vlogo, mogoče celo bolj, kot se je bralci zavedamo. Na takšen način mediji privabljajo bralce, določajo pomembnost vsebine in hkrati vplivajo na mnenje javnosti. Družba, v kateri živimo, je medijska družba. Večina ljudi si brez medijev sploh ne zna več predstavljati življenja. Vsebine, ki jih mediji prikazujejo kot pomembne in jim pripisujejo določeno pomembnost, ima posledično tudi družba za pomembne, s čimer mediji vplivajo na oblikovanje posameznikovega mnenja. Rapoša Tajnšek (1996: 448) pravi, da če se socialni delavci ne odzivamo na izkrivljeno prikazovanje socialnega dela v družbi, pristajamo na stereotip o tem, da imajo ljudje, ki govorijo proti nam, več znanja o socialnem delu in da bolje poznajo naše delo, kot mi sami.

V analiziranih časopisih sem zasledila vpliv neoliberalizma, ki se kaže predvsem v večjem številu gospodarskih in političnih člankov v primerjavi s socialnimi. Gospodarski in politični članki so prevladovali, kar kaže na logiko neoliberalizma, ki zagovarja svobodni trg in zavrača socialno državo. Socialnih člankov je bilo občutno manj, v njih pa smo lahko zasledili vsebine, kot je revščina, socialna neenakost, kršenje delavskih pravic itd., vse tisto, kar je »proizvod« neoliberalizma.

6. SKLEPI

Mimo dejstva, da je socialno delo v medijih še vedno marginalizirana tema, očitno ne moremo. Ravno tako ne mimo dejstva, da se socialne vsebine največkrat pojavljajo v senzacionalističnih, rumenih časopisih. In čeprav se meje med strokovnimi in senzacionalističnimi časopisi vedno bolj brišejo, je treba upoštevati, da so mediji ogledalo družbe, ki je izgubilo občutek za spoštovanje, vrednote in moralo. Prikazovali naj bi zgolj stvari, ki se v naši družbi dogajajo. Vendar pa sta Kirič in Kosanič (2007: 83) mnenja, da mediji niso več ogledalo družbe, pač pa družben aparat, družba pa je njegova zrcalna podoba. Vplivajo na navade, prepričanja in sodbe ljudi. Oblikujejo nam podobo o svetu, saj zaradi pogoste izpostavljenosti informacijam, ki nam jih posredujejo, začnemo dojemati medijsko realnost kot dejansko realnost, dejanski odsev dogajanja v družbi. Skozi medije se kaže tudi odnos družbe do sociale. Če v medijih prevladujejo politične in gospodarske vsebine in imajo socialne vsebine marginaliziran status, nam to da jasno vedeti, kakšen je odnos politike do sociale in slovenske družbe. Ta družba pa ta odnos nato odraža. Gre za začaran krog, kjer odnos politike vpliva na medije, mediji vplivajo na družbo itd. Mediji odražajo tisto, kar družba smatra za pomembno, hkrati pa s svojimi prispevki vplivajo na uporabnike medijskih vsebin, na njihovo mnenje in razmišljanje.

Pri vsem tem seveda ne moremo mimo teorije neoliberalizma. Neoliberalizem je danes odločujoča politično-ekonomska paradigma našega časa. Nanaša se na politiko in procese, po katerih je sorazmerni peščici zasebnih interesov dopuščeno, da nadzira toliko družbenega življenja, kot je mogoče, da bi lahko povečali osebni dobiček (Kuk 2009: 17). Tako se države, namesto da bi se ukvarjale s socialno politiko, ukvarjajo s politiko in gospodarstvom, kar pa se odraža tudi v medijih. Neoliberalizem ima velik vpliv tudi na socialno delo, saj je prišlo do razgradnje socialne države in do vedno večjih razlik med bogatimi in revnimi. Zaradi vedno večje revščine in neenakosti imajo socialne delavke in delavci več dela, a hkrati tudi zmanjšane denarne vire. Mednarodna federacija socialnega dela (Stark 2011: 203) zato poziva socialne delavke, da opozorijo svoje uporabnike, odločevalce, politike in javnost na razmere, v katerih ni dovolj denarja oziroma so merila za razdeljevanje denarja in prakse zatiralska, nepravilna in škodljiva. Mogoče so ravno mediji tisti, ki bi jih socialni delavci morali pri tem izkoristiti.

7. PREDLOGI

Kaj torej lahko storimo? Strinjam se s trditvijo, da logika socialnega dela ni logika trga in dobička (Stark 2011: 203). Tega bi se morali zavedati tudi socialni delavci in delavke ter se proti temu boriti. Butterwge (v Stark 2011: 203) je mnenja, da bi bolje integrirana mreža socialnih delavcev in socialnih institucij lahko ustvarila pritisk na odgovorne politike, da bodo opazili probleme socialnih delavcev in jih vzeli resno. Sposobnost, da se uprejo vsakemu nadaljnjemu poslabšanju osnovnega socialnega položaja v obliki krčenja socialnih služb, mora biti osrednja naloga socialnih delavcev. Pomembno je, da se ne vdamo v usodo z mislijo, da ničesar ne moremo storiti. Navsezadnje je to tudi v nasprotju s Kodeksom etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, ki v 28. členu pravi:

»Socialna delavka/delavec se zavzema za izboljšanje uspešnosti ter učinkovitosti svojega dela in za čim večjo dostopnost socialnih storitev, ustanov in virov pomoči za vse, ki jih potrebujejo. Tak pristop naj bo izražen tako v neposrednem delu z uporabniki kot tudi v drugih stikih s strokovno in laično javnostjo.«

Pomembno se mi zdi tudi, da ne pustimo, da senzacionalistične novice o socialnem delu zavzamejo naše medije. Socialni delavci in delavke smo tisti, ki se moramo medijem upreti in jim dokazati nasprotno, da ni vse tako »črno-belo«, kot oni prikazujejo. Mediji imajo velik vpliv na podobo socialnega dela v javnosti in mimo tega ne moremo. A vendar niso samo oni tisti, ki prispevajo k podobi socialnega dela v javnosti. Socialni delavci in delavke smo namreč tisti, ki lahko pripomoremo k spremembam. Res je, da nas kodeks etike pri komuniciranju z mediji pogosto »ovira«, vendar pa posledično ravno to v javnosti privede do mnenja, da socialni delavci ponovno niso opravili svojega dela, da so zatajili itd.

Milošević Arnold in Poštrak (2003: 85) sta mnenja, da socialni delavci še niso osvojili spretnosti komuniciranja z javnostmi, da bi rezultate svojih raziskav, primere dobre prakse in svoje izkušnje pri delu z ljudmi znali sami posredovati javnosti. Zapiirajo se v svoj profesionalni krog, od koder črpajo podporo in moč, gradijo občutek identitete, niso pa pripravljeni na soočenje z javnostjo, ki je navsezadnje sestavljena iz davkoplačevalcev, torej tistih, ki so vendarle tudi plačniki velikega dela storitev socialnih delavcev.

Menim, da bi bilo treba socialne delavce in delavke bolj izobraziti glede tega, kaj lahko storijo, da bodo prispevali k boljši podobi socialnega dela v javnosti. Namesto, da se o socialnem delu govori samo kadar gre za neko tragedijo, afero ali kritiko socialne storitve, bi lahko sklicali novinarske konference ter na njih predstavili pozitivne primere iz prakse, primere, ki so se srečno končali, itd. Dobro bi bilo tudi, če bi se študente tekom študija malo bolj pripravilo na to, kako sodelovati in komunicirati z mediji ter kako odreagirati, ko se v medijih pojavi kritika njihovega dela.

Zavedati se moramo, da mediji po eni strani spodbujajo družbene spremembe, po drugi strani pa obstoječe družbene spremembe ohranjajo. Zato je pomembno, da socialni delavci in delavke ne sedimo križem rok in čakajo na spremembe, ampak da smo tisti, ki bomo sprožili spremembe. Kot pravi Chomsky (2005: 25), »če ravnaš tako, kot da ni možnosti za izboljšanje, zagotavljaš, da spremembe na bolje ne bo«.

8. VIRI IN LITERATURA

8.1. Literatura

- Chomsky, N. (2005), *Profit pred ljudmi*. Ljubljana: Založba Sanje.
- Erjavec, K., Hrvatin, B. S., Kelbl, B. (2000), *Mi o Romih*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Ferguson, I. (2006), *Drugačen svet je mogoč. Radikalno socialno delo v 21. stoletju*. *Socialno delo* 45, 3–5: 183–186.
- Gregorec, T. (2001), *Možnosti graditve podobe socialnega dela v tiskanih medijih*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).
- Hrvatin, B. S., Kučič, J. L., Petković, B. (2004), *Medijsko lastništvo. Vpliv lastništva na neodvisnost in pluralizem medijev v Sloveniji in drugih post-socialističnih evropskih državah*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Hrvatin, B. S., Milosavljević, M. (2001), *Medijska politika v Sloveniji v devetdesetih. Regulacija, privatizacija, koncentracija in komercializacija medijev*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Hrvatin, B. S., Petković, B. (2007), *In temu pravite medijski trg? Vloga države v medijskem sektorju v Sloveniji*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Kirič, B., Kosanič, G. (2007), *Socialno delo za enake možnosti za vse : knjiga povzetkov / 3. kongres socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Košir, M., Ranfl, R. (1996), *Vzgoja za medije*. Ljubljana: DZS.
- Kuk, T. (2009), *Podoba Afrike v slovenskih časopisih in v očeh naključnih Ljubljančanov*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).
- Luna Saavedra, V. G. (2007), *Stilne značilnosti senzacionalističnega poročanja v Sloveniji in Peruju*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (diplomsko delo).
- Luyendijk, J. (2010), *Je res ali ste videli na televiziji?*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Mesec, B. (2006), Očarani z močjo. *Socialno delo* 45, 3: 235–247.
- Mesec, B. (2007), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II. Študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (druga izdaja).
- Milosavljević, M. (2003), *Moč in odgovornost. Množični mediji in novinarstvo med popolno svobodo in odgovorno svobodo*. *Socialno delo* 42, 2: 79–85.

- Milošević Arnold, V., Postrak, M. (2003), *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: Študentska založba.
- Pajnik, M. (2003), Poročanje medijev o marginaliziranih skupinah. *Socialno delo* 42, 2: 87–94.
- Petković, B., Hrvatin, B. S., Kučič, J. L., Jurančič, I., Prpič, M., Kuhar, R. (2006), *Mediji za državljane*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Petrovec, D. (2003), Mediji in nasilje. *Obseg in vpliv nasilja v medijih v Sloveniji*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Plavšak Krajnc, K. (2005), *Odnosi z mediji. Priročnik za nevladne organizacije*. Ljubljana: Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.
- Rapoša Tajnšek, P. (1996), Profesionalna identiteta socialnih delavk in delavcev in ugled socialnega dela v javnosti. *Socialno delo* 35, 5: 445–450.
- Rovšek, J. (2005), *Zasebno in javno v medijih. Pravna ureditev in praksa v Sloveniji*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2000). Ljubljana: DZS.
- Stark, C. (2011), Neoliberalizem – izzivi za prakso in etiko socialnega dela. *Socialno delo* 50, 3–4: 197–204.
- Škornik, N. (2009), *Medijske perspektive socialne dela: diskurzivna analiza vsebinskega poročanja tiskanih medijev v primeru »Sežana«*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).
- Verčič, D., Zavrl, F., Rijavec, P. (2002), *Odnosi z mediji*. Ljubljana: GV Založba.

8.2. Internetni viri

Delo.si. Lastniška struktura.

[Http://dd.delo.si/?i=invest_lastniki](http://dd.delo.si/?i=invest_lastniki) (27.8.2011).

Dnevnik.si. Osebna izkaznica.

[Http://druzba.dnevnik.si/o_druzbi/osebna_izkaznica](http://druzba.dnevnik.si/o_druzbi/osebna_izkaznica) (27.8.2011).

G.N. (2011), *Vsak teden, vsak drugi z Žurnalom*. Žurnal, 22.8.2011.

[Http://www.zurnal24.si/data/daily/1/201.pdf](http://www.zurnal24.si/data/daily/1/201.pdf) (5.9.2011).

Jerman, D (2010), *Skrite zgodbe resničnega življenja*. Dnevnik, 11.9.2010

[Http://www.dnevnik.si/objektiv/1042386863](http://www.dnevnik.si/objektiv/1042386863) (3.9.2011).

Kodeks društva novinarjev Slovenije (2011). Društvo novinarjev Slovenije.

[Http://novinar.com/wordpress/kodeks](http://novinar.com/wordpress/kodeks) (3.9.2011).

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2006) Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije.

[Http://www.fsd.uni-lj.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm](http://www.fsd.uni-lj.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm) (3.9.2011).

Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2002). Uradni list RS, št. 59/2002: 6181.

[Http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200259&stevilka=2870](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200259&stevilka=2870) (3.9.2011).

Novinarsko častno razsodišče (2010). Pravilnik o delu NČR.

[Http://www.razsodisce.org/razsodisce/pravilnik_ncr.php](http://www.razsodisce.org/razsodisce/pravilnik_ncr.php) (5.9.2011).

Wikipedija. Gospodarstvo.

[Http://sl.wikipedia.org/wiki/Gospodarstvo](http://sl.wikipedia.org/wiki/Gospodarstvo) (5.9.2011)

9. PRILOGE

9.1. DNEVNIKOV OBJEKTIV

- 8. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	G	krajše	brez	2	majhen	običajen
str. 4–7	G	srednje	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 14	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 15	P	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 16–18	G	daljše	slika	1	srednji	običajen

- 15. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	P	krajše	brez	1	majhen	običajen
str. 4–6	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 7	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 8	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 9	P	krajše	brez	2	majhen	običajen
str. 10–13	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 18	S	krajše	slika	2	srednji	običajen
str. 18	S	krajše	slika	2	srednji	običajen
str. 19	P	srednje	slika	2	srednji	običajen

- 22. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	G	krajše	več slik	2	srednji	običajen
str. 3	P	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 4–7	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 10–13	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 15	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16–19	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč

- 29. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	G	krajše	več slik	2	srednji	običajen
str. 4–7	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16–17	S	daljše	slika	2	srednji	običajen
str. 18	G	srednje	brez	2	srednji	običajen

- 5. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 6–7	G	srednje	več slik	1	srednji	običajen
str. 14	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 15	S	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16–19	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 20–21	G	daljše	slika	2	srednji	običajen

- 12. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	G	krajše	več slik	2	srednji	običajen
str. 3	P	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 4–7	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 9	G	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 10–13	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 14	G	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 15	G	krajše	brez	3	majhen	običajen

- 19. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	P	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 4–7	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 9	G	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 10–13	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 14	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 20–22	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč

- 26. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 8	P	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 9	P	krajše	brez	3	majhen	običajen
str. 10–13	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 14	S	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 15–16	S	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16–17	G	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 31	G	krajše	brez	3	majhen	običajen

- 5. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	G	krajše	več slik	2	srednji	običajen
str. 3	P	krajše	brez	2	majhen	običajen
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 7	G	srednje	slika	1	srednji	običajen
str. 14–15	G	daljše	slika	2	srednji	običajen
str. 16–17	P	daljše	slika	2	velik	običajen
str. 20–21	P	daljše	slika	2	velik	običajen

- 12. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	P	krajše	brez	2	majhen	običajen
str. 4–6	S	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 7	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 14–15	G	daljše	slika	1	srednji	običajen
str. 16–17	G	daljše	slika	2	srednji	običajen
str. 18–19	S	daljše	več slik	2	srednji	običajen

- 19. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 6	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 10–13	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 14–15	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16–17	G	krajše	slika	2	srednji	običajen

- 26. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	G	srednje	več slik	2	srednji	običajen
str. 3	P	krajše	brez	1	majhen	izstopajoč
str. 4–6	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 6	P	krajše	slika	2	srednji	običajen
str. 7	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 8	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 14	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 22–23	S	krajše	več slik	2	velik	izstopajoč

9.2. SOBOTNA PRILOGA

- 8. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	srednji	izstopajoč
str. 7	P	krajše	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 10–11	P	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 14–16	G	daljše	slika	1	srednji	izstopajoč
str. 17	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 20–22	P	daljše	več slik	1	srednji	običajen

- 15. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 4–6	P	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 7	P	krajše	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 10–12	P	daljše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 13	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 14–15	G	srednje	slika	1	majhen	izstopajoč
str. 40	P	krajše	slika	3	majhen	običajen

- 22. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	majhen	običajen
str. 7	P	krajše	slika	3	srednji	izstopajoč
str. 9	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 30–31	P	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč

- 29. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 7	P	krajše	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 15	P	krajše	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 20–21	G	srednje	več slik	2	majhen	običajen
str. 27	G	krajše	slika	3	majhen	običajen

- 5. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	S	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 7	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 8–10	G	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 11	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč

- 12. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 3	S	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 4	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 13	S	krajše	brez	3	srednji	izstopajoč
str. 14–15	G	srednje	slika	2	velik	izstopajoč
str. 17	G	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 21	G	krajše	slika	3	majhen	običajen

- 19. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 4–7	G	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 8–9	P	srednje	več slik	2	majhen	izstopajoč
str. 12–13	G	srednje	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 18	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 19	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 24	P	krajše	brez	2	majhen	izstopajoč
str. 25	G	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 28–29	S	srednje	slika	2	velik	izstopajoč

- 26. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 4–6	P	daljše	več slik	1	srednji	izstopajoč
str. 7	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 9	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 10–12	G	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 13	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 19	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 20–21	P	srednje	slika	1	srednji	izstopajoč
str. 22–23	G	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 24–25	P	srednje	slika	1	majhen	izstopajoč

- 5. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	izstopajoč
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 8–9	G	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 10–12	P	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 15	S	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 16–18	P	daljše	več slik	1	velik	običajen
str. 22	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 23	P	krajše	slika	1	srednje	izstopajoč

- 12. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 1	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 4–6	S	daljše	slika	1	majhen	izstopajoč
str. 10–11	P	srednje	slika	2	srednje	izstopajoč
str. 12–14	P	daljše	brez	2	majhen	izstopajoč
str. 15	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 24–25	P	srednje	več slik	1	srednje	izstopajoč

- 19. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–6	G	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 7	P	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 9	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 13	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 20–22	P	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 23	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 24–25	P	srednje	slika	1	majhen	izstopajoč

- 26. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 3	P	krajše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 4–5	P	srednje	slika	1	majhen	izstopajoč
str. 6	P	krajše	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 8–10	G	daljše	več slik	1	majhen	izstopajoč
str. 11	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 14–15	G	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 16–17	G	srednje	slika	2	majhen	izstopajoč
str. 18–19	G	srednje	slika	1	majhen	izstopajoč

9.3. ŽURNAL

- 8. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 4–5	S	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 5	S	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 6	G	daljše	slika	2	srednji	običajen
str. 11	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 12	G	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 12–13	S	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 12	P	krajše	slika	1	majhen	običajen
str. 13	G	srednje	slika	2	majhen	običajen
str. 13	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 14–15	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč

- 15. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 4–5	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 5	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 6	G	daljše	slika	1	srednji	izstopajoč
str. 6	G	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 10	G	srednje	slika	1	majhen	običajen
str. 12	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 14–15	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč

- 22. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–5	G	daljše	brez	2	velik	izstopajoč
str. 5	G	daljše	več slik	3	majhen	običajen
str. 6	G	daljše	slika	1	srednji	običajen
str. 7	G	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 8	S	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 10	G	srednje	slika	2	velik	izstopajoč
str. 10	G	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 11	G	srednje	slika	3	srednji	običajen
str. 12	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 12	G	krajše	slika	2	majhen	običajen

- 29. januar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 4–5	P	daljše	več slik	2	srednji	običajen
str. 5	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 5	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 8	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 10	G	srednje	slika	2	majhen	običajen
str. 12	P	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 16	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden

- 5. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 10	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 12	G	srednje	slika	2	velik	izstopajoč
str. 12	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 13	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 14	S	daljše	slika	2	velik	izstopajoč
str. 15	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 16–17	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 18	G	krajše	brez	3	majhen	nepregleden

- 12. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 4–5	P	daljše	več slik	2	velik	izstopajoč
str. 5	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 6	G	daljše	slika	2	srednji	običajen
str. 7	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 10	P	daljše	več slik	2	srednji	izstopajoč
str. 10	P	krajše	slika	3	majhen	nepregleden

str. 10	P	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 14–15	P	daljše	slika	1	velik	izstopajoč

- 19. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 2	S	daljše	več slik	2	velik	izstopajoč
str. 4–5	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 6	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 6–7	P	daljše	več slik	1	srednji	običajen
str. 10	G	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 12	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 13	P	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 14–15	S	daljše	slika	1	velik	izstopajoč

- 26. februar, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–5	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 10	P	srednje	slika	2	velik	izstopajoč
str. 10	G	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 11	G	srednje	slika	2	srednji	običajen
str. 12	G	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	običajen

- 5. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4–5	P	daljše	več slik	2	velik	izstopajoč
str. 12	S	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 15	S	srednje	slika	2	srednji	izstopajoč
str. 16–17	P	daljše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 18	G	krajše	brez	3	srednji	nepregleden

- 12. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 7	G	krajše	brez	2	srednje	običajen
str. 10	G	daljše	slika	2	velik	običajen
str. 10	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 11	G	krajše	slika	3	srednje	običajen
str. 12	P	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 12	G	srednje	slika	2	srednje	izstopajoč
str. 16	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden

- 19. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4-5	S	daljše	slika	2	velik	izstopajoč
str. 4	S	krajše	slika	3	majhen	običajen
str. 6-7	G	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 12	G	krajše	slika	3	majhen	nepregleden
str. 12	G	srednje	slika	2	velik	izstopajoč
str. 12	G	krajše	slika	2	majhen	običajen
str. 14-15	G	daljše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 16	S	krajše	brez	3	majhen	nepregleden

- 26. marec, 2011

STRAN	VSEBINA	BESEDILO	SLIKA	PROSTOR OBJAVE	VELIKOST NASLOVA	UDARNOST NASLOVA
str. 4	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 4-5	P	daljše	brez	2	velik	izstopajoč
str. 8	S	srednje	slika	2	srednje	običajen
str. 10	S	srednje	slika	2	majhen	običajen
str. 11	P	daljše	več slik	1	velik	izstopajoč
str. 11	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden
str. 12	S	krajše	slika	2	srednje	običajen
str. 16-17	G	daljše	slika	1	velik	izstopajoč
str. 12	P	krajše	brez	3	majhen	nepregleden

9.4. ČLANKI S SOCIALNO VSEBINO

ČASOPIS	VSEBINA	SOCIALNA TEMA	STIL	ZVRST
Dnevnikov objektiv	Odstopna izjava ambasadorke Unicefa	Socialna storitev	Ekspresivni	Notica, krajši zapis
Dnevnikov objektiv	Odstopna izjava ambasadorke Unicefa	Socialna storitev	Ekspresivni	Notica, krajši zapis
Dnevnikov objektiv	Oskrba starostnikov	Socialna storitev	Analitični	Pregleden članek
Dnevnikov objektiv	Družinski zakonik	Socialna politika	Analitični	Komentar
Dnevnikov objektiv	Otroci s posebnimi potrebami	Socialna storitev	Analitični	Pregleden članek
Dnevnikov objektiv	Otroci s posebnimi potrebami	Socialna storitev	Ekspresivni	Intervju
Dnevnikov objektiv	Nasilje v družini	Socialni problem	Analitični	Pregleden članek
Dnevnikov objektiv	Neenakosti v Sloveniji	Socialna politika	Analitični	Pregleden članek
Dnevnikov objektiv	Življenje Romov	Konfliktni odnosi med posamezniki ali skupinami	Ekspresivni	Notica, krajši zapis
Žurnal	Domovi za starejše	Socialna storitev	Informativni	Pregleden članek
Žurnal	Domovi za starejše	Socialna storitev	Informativni	Krajši zapis/notica
Žurnal	Zloraba deklice iz Koroške	Socialni primer	Ekspresivni	Pregleden članek
Žurnal	Socialno ogroženi	Socialna težava	Ekspresivni	Intervju

	študenti			(krajši)
Žurnal	Spolna zloraba deklice iz Koroške	Socialni primer	Informativni	Pregleden članek
Žurnal	Alkoholizem med Slovenci/zasvojenost	Socialni problem	Analitični	Komentar (raziskava)
Žurnal	Nevidni delavci	Socialna težava	Ekspresivni	Intervju
Žurnal	Ločitev in stiki z otroki	Konfliktni odnosi med posamezniki ali skupinami	Ekspresivni	Komentar
Žurnal	Spolna zloraba deklice iz Koroške	Socialni primer	Informativni	Notica, krajši zapis
Žurnal	Zbiranja denarja za zasvojenca	Socialna storitev	Ekspresivni	Pregleden članek
Žurnal	Društvo Up in Svit	Socialna storitev	Informativni	Notica, krajši zapis
Žurnal	Nasilje nad ženskami	Socialni problem	Ekspresivni	Notica, krajši zapis (kolumna)
Žurnal	Dostopnost do objektov v Lj. za osebe na invalidskem vozičku	Socialni problem	Informativni	Pregleden članek
Žurnal	Inštitut Os – povezovanje prostovoljcev s starejšimi	Socialna storitev	Ekspresivni	Intervju
Žurnal	CSD Domžale (primer prijave pedofila)	Socialni primer	Ekspresivni	Notica, krajši zapis
Sobotna	Socialno-	Socialni problem	Analitični	Komentar

priloga	ekonomske razlike			
Sobotna priloga	Nevidni delavci	Socialni primer	Ekspresivni	Komentar
Sobotna priloga	Heteroseksualne družine	Konfliktne odnosi med posamezniki ali skupinami	Ekspresivni	Komentar
Sobotna priloga	Svetovni socialni forum	Socialna storitev	Analitični	Pregleden članek
Sobotna priloga	Družinski zakonik in posvojitve	Socialna politika	Ekspresivni	Komentar
Sobotna priloga	Revščina, brezposelnost	Socialni problem	Ekspresivni	Pregleden članek

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Nina Mlakar, vpisana na Fakulteto za socialno delo v študijskem letu 2006/2007 kot redna študentka, izjavljam, da sem diplomsko delo z naslovom »Socialno delo v tiskanih medijih« napisala samostojno s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorja doc. dr. Sreča Dragoš.

Datum: _____

Podpis: _____

10. POVZETEK

Z diplomsko nalogo sem želela prikazati, kako mediji vplivajo na podobo socialnega dela v javnosti. Živimo v dobi množičnih občil, kjer imajo mediji pomemben vpliv na naše življenje ter našo podobo o svetu. Pomemben vpliv pa imajo tudi na podobo socialnega dela v javnosti. Mediji z vsebino in prispevki vplivajo na posameznikovo predstavo o določenih vsebinah in oblikujejo njihovo mnenje.

Diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov. V teoretičnem delu sem predstavila podobo socialnega dela v javnosti, skušala razložiti, zakaj ima javnost o socialnem delu tako slabo mnenje, ter kaj lahko socialni delavci in delavke storimo, da bo ta podoba boljša. Predstavila sem tudi vlogo in pomen medijev v družbi, vpliv medijev na socialno delo, poročanje medijev o marginaliziranih skupinah ter kodeks novinarjev in člene, ki so najpomembnejši tako za posameznike kot za socialne delavke in delavce. Za lažje razumevanje diplomske naloge sem razložila tudi medijsko politiko v Sloveniji. Pri vsem tem nisem mogla mimo neoliberalizma, saj se s tem izrazom srečujemo vedno pogosteje, njegove posledice pa se kažejo tudi v socialnem delu.

Drugi del diplomske naloge sestavlja raziskava. Za raziskovalni del sem uporabila članke iz treh časopisov, Dnevnikovega objektiva, Sobotne priloga in Žurnal, in sicer v obdobju od 1. januarja 2011 do 31. marca 2011. Analizirala sem članke s politično, gospodarsko in socialno vsebino. Cilji moje raziskave so bili trije, in sicer ugotoviti, koliko je bilo v trimesečnem obdobju v teh treh slovenskih časopisih člankov s socialno vsebino v primerjavi s politiko in gospodarstvom, kakšno pomembnost dajejo posamezne časopisne hiše videzu članka z namenom privabiti bralca ter kakšen način pisanja prevladuje v člankih s socialnimi vsebinami.

V raziskavi sem ugotovila, da je socialno delo v medijih še vedno marginalizirana tema, posebej v primerjavi s politiko in gospodarstvom. Največ socialnih člankov je bilo v Žurnalu, v katerem je prevladoval ekspresivni način pisanja. V Dnevnikovem objektivu in Sobotni prilogi so bili članki o socialnem delu pisani večinoma na strokovni način. Ugotovila sem tudi, da so vizualne lastnosti članka zelo pomembne in jim časopisne hiše pripisujejo pomemben pomen. Kako pomemben je nek članek za določen časopis, je razvidno iz tega, kako dolg je članek, koliko slikovnih prilog vsebuje, kako velik in udaren je naslov ter koliko prostora mu je namenjeno.

Vsebine, katerim mediji pripisujejo večjo pomembnost, posledično tudi bralci razumejo kot pomembnejše. Tako mediji vplivajo na njihovo predstavo o določeni vsebini in neposredno oblikujejo njihovo mnenje. Vpliv neoliberalizma v analiziranih časopisih je bilo mogoče zaslediti predvsem v prevladovanju političnih in gospodarskih člankov. V socialnih člankih pa je bila pogosto omenjena neenakost, revščina, kršenje delavskih pravic itd., torej vse tisto, kar je posledica neoliberalne miselnosti, ki zavrača socialno državo.

Pomembno se mi zdi, da se socialni delavci in delavke zavedamo vpliva medijev na podobo socialnega dela in prispevamo k temu, da se o socialnem delu ne bo govorilo samo takrat, ko se bo zgodil nek tragičen dogodek ali afera. Pomembno je tudi, da se socialni delavci upremo neoliberalni politiki, ki je pripeljala do razgradnje socialne države in poglobljanja prepada med bogatimi in revnimi. Mediji imajo zelo pomemben vpliv na podobo socialnega dela v javnosti, vendar pa je pomembno, da se upremo in prispevamo k izboljšanju te podobe.